

OPINNÄYTETYÖ

Janne Koppinen

Paula Yrjälä

2014

**SEIKKAILUKASVATUKSELLINEN
LUONTOLIIKUNTAPÄIVÄ**

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

**LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU
LIIKUNTA JA VAPAA-AIKA**

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU

TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

Liikunta- ja vapaa-aika

Opinnäytetyö

SEIKKAILUKASVATUKSELLINEN LUONTOLIIKUN- TAPÄIVÄ

Janne Koppinen ja Paula Yrjälä

2014

Toimeksiantaja: ArctiChildrenInNet

Ohjaaja Piia Similä

Tekijät	Janne Koppinen, Paula Yrjälä	Vuosi	2014
Toimeksiantaja Työn nimi	ArctiChildrenInNet Seikkailukasvatuksellinen luontoliikuntapäivä		
Sivu- ja liitemäärä	47+6		

Työmme tarkoituksena oli tehdä tuotos, jota työmme tilaaja voi hyödyntää verkko-ympäristössä edistään nuorten terveyttä ja hyvinvointia. Tuotos oli video seikkailukasvatuksellisen luontoliikuntapäivän järjestämisestä. Oppimismenetelminä käytimme seikkailukasvatusta ja elämyspedagogiikkaa sekä yhteistoiminnallista oppimismenetelmää. Seikkailukasvatuksellinen oppiminen edistää nuorten sosiaalista, fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Yhteistoiminnallista oppimismenetelmää käytetään yhtenä työkaluna seikkailukasvatuksessa. Työ toteutettiin oppilaslähtöisesti Sallatunturin koulun 7. luokkalaisille. Toimeksiantajana toimi ArctiChildrenInNet-hanke.

Työmme oli toiminnallinen opinnäytetyö, joka palveli toimeksiantajaa opetusmenetelmiä kehittävänä hankkeena. Opinnäytetyössä oli kolme vaihetta: luontoliikuntapäivän järjestäminen, raportointi ja video eli tuotos. Toiminta ja teoria olivat vuorovaikutuksessa keskenään. Toimintaa analysoimme omilla havainnoillamme, muistiinpanoillamme, video- ja valokuvaamalla sekä palautekyselyllä. Teoreettinen viitekehys perustui kirjallisuuteen, tutkimuksiin, artikkeleihin ja haastatteluihin.

Seikkailukasvatusta pidetään vaihtoehtoisena oppimismenetelmänä opetussuunnitelmassa. Seikkailukasvatuksen menetelmät edistivät luokan ryhmätyöskentelyä. Yhteistoiminnallisen oppimisen vaikutuksia oli, että oppilaat ratkoivat ongelmia yhdessä ja kokivat onnistumisia ryhmänä. Oppilaat kokivat luontoliikuntapäivän onnistuneeksi ja toivoivat, että päiviä järjestettäisiin useammin.

Avainsanat Seikkailukasvatus, elämyspedagogiikka, yhteistoiminnallinen oppiminen, verkko-ympäristö

Muita tietoja Tuotoksena video, osoitteessa: <http://www.arctichildren.fi/?p=2050>

Authors	Janne Koppinen, Paula Yrjälä	Year	2014
Commissioned by	ArctiChildrenInNet		
Subject of thesis	Educational Outdoor Activity Day		
Number of pages	47+6		

The objective of this study was to make a product that the ArctiChildrenInNet project can use in their web-based learning environment in order to improve youth health and wellbeing. Our product is a video, which works as a model for arranging an educational outdoor activity day. We used adventure education and co-operative learning methods.

Adventure education promotes the social, physical and psychological well-being of young people. Co-operative learning is used as a tool in adventure education. Educational outdoor activity day was planned and carried out by using student-centred learning for the Sallatunturi secondary school 7th graders. Our project was commissioned by the ArctiChildrenInNet project.

This thesis is a functional study, which benefits the commissioning organization as a project that develops teaching methods. There were three phases in the thesis: arranging the educational outdoor activity day, documentation and making the product. Theory and activity interacted with each other. We analyzed the activity with our observations, diary notes, recorded video and a feedback enquiry. The literature review is based on books, studies, interviews and articles.

Adventure education works as an alternative learning method in the school curriculum. Adventure education methods improved the group working skills. The impact of co-operative learning was that the students solved problems and experienced success as a group. The students experienced that the educational outdoor activity day was a success and they hoped for more similar projects in the future.

Key words Outdoor- and adventure education, co-operative learning, web-based learning environment

Special remarks This thesis includes a video. The video is published at:
<http://www.arctichildren.fi/?p=2050>

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	3
3 SEIKKAILUKASVATUS JA ELÄMYSPEDAGOGIIKKA	6
3.1 SEIKKAILUKASVATUKSEN JA ELÄMYSPEDAGOGIIKAN HISTORIA	6
3.2 SEIKKAILUKASVATUS JA ELÄMYSPEDAGOGIIKKA OPPIMISMENETELMÄNÄ	8
3.2.1 <i>Seikkailutoiminta oppimismenetelmänä</i>	12
3.2.2 <i>Ympäristön merkitys leikkiessä</i>	13
3.3 SEIKKAILUKASVATUKSEN JA ELÄMYSPEDAGOGIIKAN EDUT	15
3.4 OHJAUSTOIMINTA SEIKKAILUKASVATUKSESSA	16
4 YHTEISTOIMINALLINEN OPPIMINEN OSANA SEIKKAILUKASVATUSTA	19
4.1 YHTEISTOIMINNALLISEN OPPIMISEN SYNTY	19
4.2 YHTEISTOIMINNALLISEN OPPIMISMALLIN TUNNUSPIIRTEET	19
4.2.1 <i>Positiivinen keskinäisriippuvuus</i>	22
4.2.2 <i>Negatiivinen keskinäisriippuvuus</i>	22
4.3 YHTEISÖLLISEN KASVATUKSEN VAIKUTUS	23
5 VERKKO OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ	25
5.1 OPETUS JA OPPIMINEN VERKOSSA	25
5.2 VUOROVAIKUTUS VERKOSSA	26
5.3 MEDIA KASVATTAJANA	27
6 SEIKKAILUKASVATUKSELLINEN LUONTOLIIKUNTAPÄIVÄ	30
6.1 TUTUSTUMISPÄIVÄ 26.09.2013	30
6.2 SUUNNITTELUPÄIVÄ 30.10.2013	31
6.3 TOTEUTUSPÄIVÄ 04.11.2013	33
6.4 ARVIOINTI	35
6.4.1 <i>Jannen itsearviointi</i>	37
6.4.2 <i>Paulan itsearviointi</i>	38
6.5 TUOTOKSENA VIDEO	38
7 POHDINTA	40
LÄHTEET	44
LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Idea opinnäytetyöstä syntyi vuosi sitten ArctiChildrenInNet- hankkeen parissa tehdystä harjoittelusta. Halusimme jatkaa saman hankkeen parissa, koska saimme hyvän idean opinnäytetyöhömmä ja se sopi hankkeen määrittelemään tavoitteeseen. Hankkeen yleisimpinä tavoitteina oli parantaa Barentsin alueen lasten ja nuorten fyysisiä, psykologisia, emotionaalisia, sosiaalisia ja henkistä terveyttä edistäviä vaikutuksia ja hyvinvointia kommunikaatioteknologioiden kautta. Luontoliikuntapäivän järjestäminen seikkailukasvatuksellisin menetelmin täyttää nämä yleiset tavoitteet. Tavoitteemme suuntautuivat pääasiassa nuorten sosiaalisten suhteiden vahvistamiseen, mutta pääsimme myös vaikuttamaan muihin osa-alueisiin.

Lapin korkeakoulukonsernin toteuttama ArctiChildrenInNet kuuluu Lapin korkeakoulukonsernin toteuttamaan Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tukemaan hankkeeseen. Hankkeen päätavoitteena on selvittää sosiaalisen median mahdollisuuksia kouluikäisten terveystiedotuksessa. ”ArctiChildren -hanke on osana Lapin Innovaatio-ohjelman Hyvinvoinnin Lappi - Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämistoimintaa”. Pilottikuntina ovat Inari, Ranua, Salla sekä Kemin ja Rovaniemen kaupungit. (Lapin yliopisto 2014.)

Työmme toimintatapaa voidaan pitää projektityöskentelynä. Projekti on selkeästi määritelty tavoitteisiin pyrkiväksi ja ajallisesti rajatuksi kertaluonteiseksi tehtäväkokonaisuudeksi. Organisaatiolla, joka vastaa projektista, on aina selkeästi määritellyt voimavarat ja panokset. (Kauhanen – Juurakko – Kauhanen 2002, 24.) Projektityöskentelyssä tärkeimpänä asiana pidetään aikatauluttamista, jonka jälkeen luodaan yhteiset pelisäännöt ja tavoitteet (Vilkkä – Airaksinen 2004, 48-49). Projektin elämänkaari koostuu suunnittelusta, organisoinnista, seurannasta ja projektin päättämisestä (Anttila 2005, 429). Teimme projektille aikataulun, jotta työ edistyisi ja valmistuisi tavoitteiden mukaisesti.

Projektimme alkoi keväällä 2013, jolloin sovimme tapaamisessa projektipäällikkö Sohlmanin kanssa työn luonteesta ja tavoitteista. Tapaamisessa valitsimme Sallatunturin koulun pilottikouluksemme. Halusimme tehdä työn, joka kehittää osaamistamme. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka opinnot

ovat yksi pääaiheistamme suuntautumisopinnoissamme. Teimme työn, joka liittyi suuntautumisopintoihimme.

Opinnäytetyömme oli kolmivaiheinen sisältäen toiminnallisen osion, raportoinnin ja tuotoksen eli videon. Toiminnalliset osiot järjestettiin lokamarraskuussa 2013. Sovimme yhdessä Sallatunturin rehtorin ja liikunnanopettajan kanssa ajankohdan toteutusosioille. Raportointi ja tuotoksen teko jakaantui joulukuulle. Työn esittämispäivämääräksi asetimme 30.4. 2014, johon mennessä kaikki osiot olisivat valmiina.

Työ antoi meille lisää asiantuntemusta projektityöskentelystä, seikkailukasvatuksesta, yhteistoiminnallisesta oppimisesta ja tuotteen tekemisestä verkko-ympäristöön. Teorian heijastaminen itse toteutusosioon oli mielenkiintoinen työvaihe. Omat valinnat ja teoria vastasivathyvin toisiaan.

Toiminnallinen osuus oli työmme tärkein vaihe. Videon idea syntyi hankkeen tavoitteista, jossa verkko-ympäristö toimii hyvinvoinnin välittäjänä. Videon tarkoitus on toimia herättelevänä ja innostavana esimerkkinä siitä, miten voidaan järjestää seikkailukasvatuksellinen luontoliikuntapäivä. Videon avulla opettajat ja oppilaat saavat uusia ideoita oppimiseen, jossa seikkailukasvatus olisi yhtenä oppimismenetelmänä.

2 TYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Valitsimme toiminnallisen opinnäytetyön, koska se sopi hankkeen tavoitteisiin. Luonto ympäristönä antaa mahdollisuuden toteuttaa hienon ulkoilmapäivän. Luonnossa järjestetty toiminta edistää koululaisten hyvinvointia ja terveyttä. Sallatunturin koulun ympäristö sopi luontoliikuntapäivän järjestämiseen.

Toiminnallinen opinnäytetyö palvelee toimeksiantajaa opetusmenetelmiä kehittävänä hankkeena ja tutkimuksena, jossa käytäntö ja teoria ovat vuorovaikutuksessa. Tämä antaa tärkeää tietoa kokemuksista ja toiminnan mukana syntyvästä tiedosta. (Vilka – Airaksinen 2003, 5-7.) Raportointi osuudessa heijastimme teorian käytännön kokemuksiimme ja arvioimme sen perusteella onnistumisemme.

Käytännön toteutus ja raportointi tutkimusviestinnän keinoin ovat toiminnallisen opinnäytetyön onnistumisen kannalta tärkeää. Toiminnan ohjeistamista, opastamista, järjestämistä tai järjeistämistä tavoitellaan ammatillisessa kentässä. Alan tiedot ja taidot opitaan työn ollessa sidoksissa työelämään riittävällä tasolla. (Vilka – Airaksinen 2003, 9-10.)

Toiminnallisessa osuudessamme oli kolme tapaamiskertaa, jotka jaettiin tutustumis-, suunnittelu ja toteutuspäiviin. Ensimmäisellä kerralla oli tarkoitus tutustua luokkaan ja perehdyttää luokka tulevaan projektiin. Toisessa osiossa ryhmät suunnittelivat rastit toisilleen ja testasivat niiden toimivuuden. Kolmantena kertana oli itse toteutuspäivä, jolloin oppilaat suorittivat muiden ryhmien tekemät rastit.

Päätavoittemme oli yhteistoiminnallisen oppimisen edistäminen, luokan ryhmähengen kohottaminen, ongelmanratkaisu ryhmässä, oppiminen erilaisessa oppimisympäristössä ja rastien suunnitleminen sekä toteutus oppilaslähtöisesti. Toteutus järjestettiin käyttäen seikkailukasvatuksellisia menetelmiä ja yhteistoiminnallista oppimista.

Oppilaat saivat itse suunnitella toisillensa luontoliikuntapäivän rastit meidän antamien teemojen mukaan. Teemat olivat: maa, vesi, ilma ja tuli. Teimme raamit toiminnalle, jotka toimivat myös rastien sääntöinä. Sääntöinä olivat

rastien turvallisuus, kaikki pystyvät osallistumaan, johdonmukaisuus ja yhdessä toimiminen. Luokalla oli 21 oppilasta. Jaoimme luokan neljään eri ryhmään, joten suoritettavia rasteja oli kolme. Oppilaiden suunnittelemissa rasteissa ideana oli, että rasti olisivat sisällöltään sellaisia, joita he itse halusivat suorittaa.

Toiminnallisuus, luontoympäristö, elämys ja yhteisön toiminta ovat oppimismenetelmiä seikkailukasvatuksessa, jota ohjaa tavoitteellisuus. Yleensä toimintaympäristönä on vesi, maa tai ilma. Yhtä kaikkien hyväksymää tulkintaa ei löydy ja toiminnan määrittelyä on kuvattu eri tavoin. (Karppinen 2005, 26-29.)

Toiminnassa yhdistyy elämysten ja yhteistoiminnan avulla tapahtuvaa iloa, virkistystä, tavoitteellista kasvua ja oppimista ulkona turvallisesti. Opetus- ja oppimistapahtumassa on huomioitava osallistujien henkinen ja fyysinen turvallisuus. Opettajan tai ohjaajan on tiedostettava avoin ja reflektiivinen oppimisprosessi, jotta tavoitteet saavutetaan. Tavoitteilla on myös yhteisöä kasvattava merkitys, jossa oppiminen on sidoksissa sosiaalipedagogiseen viitekehykseen ja strategioihin. Elämykset syntyvät ryhmässä, jossa käydään läpi yhteisiä tunne-elämyksiä. Yhteiset tunne-elämykset vuorostaan antavat ymmärrystä omasta itsestään osana ryhmää. Seikkailu itsessään ei ole pääasia, vaan tavoitteen muodostavat kokemusten hankkiminen ja positiiviset muutokset ihmisen tunteissa, ajattelussa ja toiminnassa. (Karppinen 2005, 23,37.)

Käytimme yhteistoiminnallista oppimismenetelmää, koska se sitouttaa työskentelemään oppilaita ryhmissä. Ryhmätyö lisää motivaatiota koulutyöhön ja lisäksi se kehittää luokan yhteisöllisyyttä, jolloin kiinnostus toinen toisistaan lisääntyy. Yhteistoiminnallinen oppiminen kehittää sosiaalisia ja ryhmätyötaitoja (Einamo-Urpalainen – Rapeli 2014, 15).

Verkkoympäristö ja media toimivat nykypäivänä paikkana, jossa lapset ja nuoret viettävät aikaa. Sosiaalista kanssakäymistä tapahtuu nykyään paljon verkossa. Oppilaat pitävät yhteyttä luokkatovereihinsa sosiaalisen median

kautta. Kouluissa on viety yksilöopetusta ja ryhmätyöskentelyä verkkoympäristöön, joka vastaa nykypäivän oppimistapoja.

Media ja kaikenlainen viestintäteknologia on muuttunut yhteiskunnallemme tärkeäksi ja muutokset tapahtuvat nopeasti. On tärkeää pitää vanhemmat, oppilaat ja opettajat mukana tässä muutoksessa. Verkko toimii nykypäivänä koulutuksen välineenä ja opetusta voidaan siirtää verkkoon. Verkkoa käytetään nykyisin enemmän opetukselliseen kommunikointiin, vuorovaikutukseen ja materiaalien jakamiseen. (Matikainen 2008, 18-19.) Tuotoksemme oli video, joka toimi suunnittelu- ja toimintamallina seikkailukasvatuksellisen luontoliikuntapäivän järjestämisestä. Video tuli ArctiChildrenin verkkoympäristöön, josta hyötyivät kaikki pilottikoulut ja muut käyttäjät.

3 SEIKKAILUKASVATUS JA ELÄMYSPEDAGOGIIKKA

3.1 Seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan historia

Seikkailukasvatusta käytettiin jo Kreikan kaupunkivaltioiden kasvatusjärjestelmässä, jossa nuoria haluttiin kasvattaa sotilaiksi (Telemäki –Bowles 2001, 8). Kautta historian on haluttu karaista ja kasvattaa nuoria, ja tähän seikkailu on antanut hyvän välineen.

Yhteiskunnallisen muutoksen aikaa elettiin 1800-luvulla, joka osaltaan vaikutti myös nuorten elämään. Syntyi Brittiläinen Imperiumi, jonka myötä avautui uusia seikkailuja ja maita. Kaupunkiin muuton ja teollistumisen myötä luonnolla alkoi olla suurempi rooli ihmisten vapaa-ajan vietossa, minkä seurauksena luonnossa tekeminen ja oleminen haluttiin mukaan myös uuden sukupolven kasvatukseen. Yhteisöllisyys ja hyvinvointi luonnosta olivat terveellisiä vastakohtia kaupunkielämälle. (Telemäki– Bowles 2001, 10-11.)

John Deweyin ajatus 1900-luvun alkupuolella oli saada koulusta demokraattinen yhteiskunnan pienoismalli, jossa kasvatuksen perustan muodostaisi kokemuksellinen oppiminen, eli ”learning by doing”. Deweyä voidaan pitää seikkailukasvatuksen ja kokemuksellisen oppimisen pioneerina, jossa tavoitteet suuntautuivat kansalaisten osallistumiseen ja yhteiskunnalliseen vastuuseen. (Telemäki – Bowles 2001, 12.) Deweyn mukaan lasten oppimisen perusta on heidän omissa kokemuksissaan ja he oppivat parhaiten tekemällä itse (Kokljuschkin 1999, 32).

Kurt Hahn, joka on nykyisen seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan kehittäjä, oli huolissaan yhteiskunnan vaikutuksista lapsiin. Hän puhui yhteiskunnallisista sairauksista, jotka ovat vielä tänäkin päivänä havaittavissa. Näitä huolen aiheita olivat muunmuassa liikkumisen liiallinen helpottuminen jakeiden tarjoaminen liian valmiina, minkä seurauksena muisti ja mielikuvitus heikkenevät. Hän oli vakuuttunut siitä, että kasvatuksella voidaan vaikuttaa sivilisaation aiheuttamiin ongelmiin. (Kokljuschkin 1999, 14.) Hahn yhdisti vaativat seikkailuhankkeet kasvatuksellisiin tavoitteisiin (Telemäki – Bowles 2001, 16). Häntä pidettiin visionäärinä, jolla oli kirkas näkemys kokemukselli-

sesta oppimisesta nuorten henkisyiden, fyysisyyden ja yhteiskunnallisen vastuun vahvistajana (Stremba – Bisson 2009, 51).

Yhteiset kokemukset ja toisten auttaminen olivat Kurt Hahnin mielestä kasvatuksen ensisijaiset tehtävät. Lisäksi nuorten kasvatuksella haluttiin vaikuttaa yritteliäisyyteen, uteliaisuuteen, luonteen kasvattamiseen ja itsensä kehittämiseen (Telemäki – Bowles 2001, 16.) Hän ajatteli, että kasvatuksella voi olla yhteiskunnassa erilaisia rooleja. Lapsille se voi merkitä toivoa, mahdollisuuksia, rohkaisua, tukea ja auttamista. Toisaltaan kasvatuksella on myös toinen puoli, joka merkitsee valvontaa, kuria, ohjausta ja alistamista. (Kokljuschkin 1999, 16.)

Hahn sai apua Lawrence Holtilta perustaakseen ensimmäisen Outward Bound koulun. Kuukauden pituisissa kursseissa huomattiin, että kurssilaisten harrastuksista ja ajatuksista tulivat terveellisempiä. Norwood-raportissa, jonka yksi laatijoista oli Lawrence Holt, pojat ja tytöt nähtiin tasa-arvoisina seikkailuissa ja vaativissa fyysisissä tehtävissä. Tämä oli ensimmäistä kertaa historiassa kun näin tapahtui (Telemäki – Bowles 2001, 17-18.)

Moray-Badge palkinto oli ensimmäinen väline, jonka Hahn halusi saada luonteen kehittämiseksi. Tämä palkintojärjestelmä ei saavuttanut suosiota. Vasta vuonna 1956 perustettu Edinburghin herttuan palkintojärjestelmä otettiin laajasti käyttöön, jonka Hahn perusti yhdessä Edinburghin herttua Philipin kanssa. Tämän palkintojärjestelmän myötä tavalliset nuoret pääsivät kokemaan haasteita. Seikkailuhaasteet eivät olleet enää pelkästään yläluokan nuorten etuoikeus. (Telemäki – Bowles 2001, 17-19.)

Suomessa Outward Bound järjestö on Opetus- ja Kulttuuriministeriön tukema nuorisotyön palvelukeskus, joka ”kehittää ja harjoittaa elämyspedagogiikkaan pohjautuvaa kasvatuksellista ja koulutuksellista toimintaa sekä edistää elämyspedagogiikan menetelmiä käyttävien yhteisöjen kotimaista ja kansainvälistä yhteistyötä”. Suomen OutwardBound Finland ry perustettiin vuonna 1993 ja toiminta aloitettiin vuonna 1994. (Outwardbound 2014.)

Vuonna 1998 järjestetyssä kansainvälisessä elämyspedagogiikan konferenssissa, toimintojen turvallisuus ja ohjaajien sekä osallistujien vastuuntunto katsottiin olevan tärkein aihe elämyspedagogiikan tulevaisuuden suhteen (Telemäki – Bowles 2001, 29).

Gidford esitti vuonna 1999 elämyspedagogiikan pyrkivän auttamaan nuoria oman identiteetin etsimiseen. Tämä edesauttaisi nuoria saamaan hyvän elämän. Prosessissa pyritään auttamaan nuoria luottamaan omiin kykyihinsä ja saamaan valmiuksia omien tunteiden havaitsemiseen ja hyväksymiseen. Intensiivisillä kokemuksilla ja elämästä nauttimalla annetaan rohkeutta uusien ja tuntemattomien asioiden kohtaamiseen. Luottamalla omiin päätelmiin ja ratkaisuihin lisätään nuorten itsevarmuutta. (Telemäki – Bowles 2001, 30.) Toisin sanoen elämyspedagogiikassa pyritään nuorten kokonaisvaltaisen kasvatuksen tukemiseen.

Oli kyse seikkailukasvatuksesta tai elämyspedagogiikasta, joita on hankala erottaa toisistaan, tavoitteena on saada nuoret innostumaan itsestään, muista ihmisistä, ympäristöstä ja yhteisöstä (Telemäki – Bowles 2001, 71).

3.2 Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka oppimismenetelmänä

Selkeä ja perusteltu elämyspedagogiikan menetelmävalikoima muodostuu neljästä aihekokonaisuudesta, joissa on huomioitu eri ohjelmat ja toiminnot, asiakkaiden ominaisuudet, ryhmät ja yksilöt, toiminnan pituuden määrittely ja osallistujien erityispiirteet, luonteen piirteet ja vaatimukset. Tähän liittyy psyykinen, emotionaalinen, sosiaalinen ja/tai tiedollinen vaatimustaso, etukäteiskokemukset ja/tai etukäteistiedot ja -taidot. (Karppinen 2005, 31.)

Metodiset periaatteet elämyspedagogiikassa ovat toiminta ja oppiminen sosiaalisessa kanssakäymisessä. Toimintaa suunniteltaessa vaatimusten on oltava vaikeita, mutta saavutettavissa. Monipuoliset toiminnot ja todelliset tilanteet lisäävät kokemusten kokonaisvaltaisuutta. Johdattaminen toimintaan on alussa tärkeää, minkä jälkeen ohjaajan on osattava astua taaksepäin ja antaa ohjaamisen siirtyä ryhmävastuuseen. Lyhytkin kokemus kokonaisuudesta voi aikaansaada uusia asioita. Nämä kokonaisuudet on osattava muuttaa oikealla tavalla omiksi kokemuksiksi. (Telemäki 1998, 54, 41.)

Seikkailukasvatuksesta on esitetty monenlaisia määritelmiä, jonka oppimisympäristönä yleisesti toimii luonto-ympäristö. Haastavat tehtävät ja aktiviteetit edesauttavat nuorten ihmisten persoonallista, sosiaalista ja kasvatuksellista kehitystä. (Telemäki – Bowles2001, 24.)

Käytännön tasolla elämyspedagogiikka ja seikkailukasvatus koostuvat sosiaalistamisleikeistä, tehtävistä jotka liittyvät ryhmäaloitteisuuteen, yksilöllisistä haasteista ja ulkotoiminnoista (Telemäki 1998, 44). Näitä seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan periaatteita pyrimme toteuttamaan projektissamme tutustumis-, suunnittelu- ja toteutuspäivinä.

Tutustumispäivänä aloitimme oman toiminnan perehdyttämällä luokan tulevan luontoliikuntapäivän tavoitteisiin ja tehtäviin, jonka jälkeen siirryimme leikkimään sokko – mykkä – kuuro leikkiä. Leikin tavoitteena oli käynnistää ryhmässä työskentely, mikä onnistui hyvin. Luokkalaiset toimivat hyvin ryhmissä ja kaikilla oli hauskaa. Leikin jälkeen siirryimme laavulle keskustelemaan ohjattavana olemisesta ja kaveriin luottamisesta. Lisäksi saimme liikunnanopettajan välityksellä herätettyä ajatuksia oppilaissa siitä, miltä tuntuu olla sokea. Lopuksi pyysimme jokaista kertomaan omista harrastuksistaan tai suhteestaan luontoon. Monet harrastivat metsästystä, kalastusta, valokuvausta ja piirtämistä.

Suunnittelupäivänä aloitimme johdattamalla oppilaat päivän tavoitteisiin. Kerroimme sekä välineistä, joita olimme varanneet ryhmien käyttöön että päivän aikataulusta. Ensimmäisestä tehtävästä lähtien oppilaat joutuivat ratkomaan ongelmia tavoitteiden saavuttamiseksi. Aluksi osalla ryhmistä oli vaikeuksia saada ideointi käyntiin. Kiertelimme ryhmissä ja annoimme tukea kysymysten muodossa, joka helpotti ryhmien etenemistä tehtävissään. Ryhmät ratkoivat päivän kuluessa paljon ongelmia rastien suunnittelusta rastien valmiiksi saamiseksi.

Alun epätasapainoisen tilan jälkeen jokaisen ryhmän työskentely oli erittäin positiivista, minkä seurauksena meidän tehtävänä oli jättäytyä taakse huomattessamme ryhmän keskinäisen luottamuksen olevan riittävällä tasolla. Kiertelimme tarvittaessa eri ryhmissä, jonka myötä oppilaat saivat halutessaan tu-

kea. Yksi oppilas olisi kaivannut ohjeisiin lisää tiedottamista, muuten saamamme palautteen mukaan ohjaajataitomme olivat riittävät päivän järjestämiselle. Palautekyselyssä (Liite 1) ohjaustaitojemme riittävyttä kysyttäessä vain yksi oppilas vastasi kyllä ja ei, muiden vastatessa kyllä.

Uuteen toimintaan valmistautuessa informoimme, mitä seuraavaksi tapahtui ja missä raameissa. Informointi oli tärkeä elementti valmistaessa oppilaita päivän tavoitteisiin ja tehtäviin. Päivän päätteeksi keskustelimme luokan kanssa päivän tehtävistä ja ryhmätyön sekä suunnittelupäivän onnistumisesta. Toiminnan purimme reflektion muodossa. Kaikki ryhmät toimivat hienosti yhdessä ja saavuttivat yhteisestiasettamamme tavoitteet.

Ainoastaan yhteistoiminnan kautta on mahdollista ratkaista ongelmat ja saavuttaa tavoitteet seikkailukasvatuksessa. Reflektion avulla käsitellään opitut asiat, joista muodostuu siirtovaikutus opitun yleistämiseen. Toiminta ja reflektio ovatkin jatkuvasti vuorovaikutuksessa keskenään, mikä on oleellista elämyspedagogisten tai seikkailukasvatuksellisten tavoitteiden onnistumisessa. (Telemäki – Bowles 2001, 30-32.)

Seikkailukasvatus on kokemuksellinen oppimisprosessi, jossa toiminta ja reflektointi mahdollistavat uusien ajattelu- ja toimintatapojen omaksumisen. Seikkailukasvatukselle esitetään reunaehtoja ja niillä pyritään tekemään esimerkiksi eroa urheiluun, elämykselliseen matkailuun tai vapaa-ajan harrastamiseen. Reunaehtojen ja määritelmien mukaan toimintaan pitää sisältyä seuraavia asioita, jotta se voidaan todeta seikkailukasvatukseksi. Reunaehdot ovat: Tavoitteellisuus, tietoisuus, kokonaisvaltaisuus, toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, vuorovaikutteisuus, haastavuus, yllätyksellisyys, turvallisuus, vuorovaikutus luonto- ja muun ympäristön kanssa. (Kivelä – Lempinen 2009, 19.)

Toimintamme sisälsi seikkailukasvatuksen määritelmät ja reunaehdot. Työsämme toimintaa ohjasi tavoitteellisuus, jonka teimme tarkasti suunnittelella ja ajattelella toiminnan tarkoitusta. Teimme tavoitteet jokaiselle osaluokalle tuntisuunnitelman muodossa. Ajankäytön halusimme olevan joustavaa joka takasi esimerkiksi sen, että välituntikello ei katkaissut ryhmien luo-

vaa ajattelua tai rastien rakentamista. Pidimme kuitenkin huolta siitä, että oppilaat saivat pidettyä kaikki koulupäivään kuuluvat välitunnit.

Pidimme oppilaat ajan tasalla siitä, mitä päivät sisältäisivät ja mitkä olivat tavoitteet. Oppilaiden piti yhteistoimin keskittyä ryhmän toimintaan, jotta tavoitteet saavutettaisiin. Perehdyttäminen tulevaan edelsi toimintaa, joka purettiin reflektion muodossa siirtovaikutuksen aikaansaamiseksi. Tehtävät olivat haastavia, koska oppilaat eivät olleet aikaisemmin tehneet vastaavaa.

Sovimme säännöistä ja rastien turvallisuudesta asettamalla rasteille teemat ja raamit, joita tuli noudattaa. Rastien rakentaminen ja testaus tapahtuivat luontoympäristössä koulun lähistöllä. Toteutuspäivä tapahtui Sirkansillan laavulla. Jonne siirryimme kävellen vaellusreittiä pitkin. Ryhmät saivat suorittaa muiden suunnittelemat rastit, jonka he tekivät ilolla.

Seikkailukasvatuksellisen toiminnan tärkeimpänä tarkoituksena on tuottaa toimijalleen kokemuksia ja elämyksiä, joista voi oppia. Oppiminen ja muutos edellyttävät kokemusten reflektointia ja käsitteellistämistä. Reflektointi ja merkityssisältöjen antaminen kokemuksille voi tapahtua oppijan omana pohdintana tai oppijien ryhmässä. Näin tuotettua uutta tietoa kokeillaan ja testataan uudessa toiminnassa, joka tuottaa uusia kokemuksia. (Kivelä – Lempiäinen 2009, 20.)

Vähän yli puolet oppilaista koki palautekyselyssä (Liite 2), että he eivät oppineet uusia asioita tietäessään jo kaiken. Havaintomme olivat ristiriidassa tulosten kanssa. Rastien yhtenä sääntönä oli, että rastien piti olla kaikille vaikeudeltaan läpäistäviä, jolloin kaikki saivat onnistumisen tunteen. Meidän tavoitteemme olivat sosiaalisten suhteiden edistäminen, jota asettamamme raamit tukivat. Lähes kaikki kokivat, että ryhmätyöskentely onnistui ja olivat sitä mieltä, että ryhmän jäsenet osallistuivat ryhmätoimintaan. Nämä tiedot tukivat havaintojamme tavoitteiden saavuttamisesta. Uskoimme, että nuoret kokivat kysymyksen uusien asioiden oppimisesta liittyvän konkreettisiin taitoihin, kuten narulla kävelemiseen tai nuotion sytyttämiseen.

Opiskelu voidaan organisoida eri tavoin. Opetuksen ja opiskelun menetelmät sekä työtavat valitaan sen mukaan, mikä on tarkoituksenmukaista ja mahdollistaa tavoitteiden saavuttamisen. Työtapoihin vaikuttavat opiskeltavien asioiden sisältö ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet. Opiskeluympäristö voidaan rakentaa yksilökeskeiseksi, yhteistoiminnalliseksi tai opettajajohtoiseksi ja käyttää niille ominaisia työtapoja. (Aho –Havu-Nuutinen – Järvinen 2003, 163.)

Yhteistoiminnallinen oppiminen lisää yhteisöllisyyttä luokassa ja parantaa ilmapiiriä. Keskinäinen kunnioitus luokan sisällä paranee, kun kanssaoppilaat nähdään yhteistyökumppaneina. (Saloviita 2006, 171.) Työmme aihe muodosti tietyt rajat työn sisällölle ja tavoitteille. Valitsimme yhteistoiminnallisen oppimismallin, koska sitä käytetään mielestämme yllättävän vähän kouluissa. Lisäksi halusimme, että kaikki osallistuisivat tasa-arvoisesti luokan toimintaan. Yhteistoiminnallinen oppiminen sopi luokan sosiaalisten suhteiden edistämiseen.

3.2.1 Seikkailutoiminta oppimismenetelmänä

Seikkailutoiminnaksi kutsutaan toimintaa, jota ryhmäohjaamisessa käytetään seikkailukasvatuksen menetelmällisen viitekehyksen yhteydessä. Seikkailutoimintojen ajatellaan olevan tasoltaan leikkiä, seikkailua, rajaseikkailua tai epäseikkailua. (Kivelä – Lempinen 2009, 19-20.)

Leikkiessään ihminen toimii osaamistasonsa alapuolella. Osallistumisen aste on tiedon, taidon ja tunteen tasolla vähäinen. Toimintaa voidaan pitää joko hauskana ja viihdyttävänä tai lastenleikkinä. Leikissä ei yleensä koeta vaaraa tai uhkaa ja siitä syystä leikit ja pelit ovat riskialttiita. Seikkaillessaan ihminen käyttää toiminnassa osaamistaan ja hyödyntää kokemuksiaan. Toiminta on haasteellista ja mielenkiintoista eikä ikävystyminen uhkaa. Uhan tai vaaran tunne on vähäinen, mutta se ei haittaa toimintaa, vaan pikemminkin kannustaa keskittymään. (Kivelä – Lempinen 2009, 19-20.)

Rajaseikkailussa ihminen toimii osaamistasonsa ylärajoilla. Hallinnan tunne ei ole välttämättä täydellinen eikä lopputuloksesta voi olla täysin varma. Ihminen kokee voivansa selvitä toiminnasta menestyksekkäästi käyttämällä

tietojaan ja taitojaan. Rajaseikkailukokemukset ovat mieleen jääviä ja opettavaisia, koska vaaran ja uhan elementit nostavat stressitasoa sekä lisäävät riskiä. Rajaseikkailua kannattaakin käyttää säästeliäästi ja vain toimintaprosessien huipennuksiin. (Kivelä – Lempinen 2009, 19-20.)

Epäseikkailussa ihminen toimii osaamistasonsa ulkopuolella. Tapahtumien kulkuun ei voi vaikuttaa ja vaara on todellinen. Toiminta voi johtaa eritasoisiin fyysisiin tai psyykkisiin vaurioihin ja pahimmillaan jopa kuolemiin. Epäseikkailu ei tuota tyydytystä, vaan helpotusta siitä selviämisestä. Onnekaasti päätynyt epäseikkailu voi olla erittäin opettavainen, mutta ohjaajalla ei ole oikeutta aiheuttaa sellaista kokemusta. (Kivelä – Lempinen 2009, 19-20.)

Toiminnan tasot eivät ole selvärajaisia ja niitä on mahdotonta luokitella ihmisen osaamis- ja kokemustaan vuoksi. Toiminnan taso voi myös muuttua kokemuksen aikana, ensin se näyttää ja tuntuu mahdottomalta, mutta voikin sujua kohta leikiten. (Kivelä – Lempinen 2009, 19-20.)

Pysyimme leikin ja seikkailun välimaastossa, koska tämä oli ensimmäinen kerta kun oppilaat itse suunnittelivat toisillensa haluamansa rastit. Päätökseen vaikutti oppilaiden turvallisuus ja aikaisempi kokemusten vähyyys kyseisistä toiminnoista. Luontoliikuntapäivää suunnitellessa halusimme säilyttää tietyt raamit ja tavoitteet, mitä rastit tulisivat sisältää. Tämänkin vuoksi toimintaamme ei kuulunut rajaseikkailua, vaan leikin ja seikkailun puitteissa saavutimme haluamamme tavoitteet. Seikkailun kokemus on aina subjektiivista.

3.2.2 Ympäristön merkitys leikkiessä

Sveitsiläisessä tutkimuksessa on osoitettu, että jo viisivuotiaat lähiympäristössä vapaasti liikkuvat lapset kehittyvät motorisesti ja sosiaalisesti nopeammin kuin samanikäiset lapset, joiden vapaa liikkuminen ei ollut mahdollista. Kotien, päiväkotien ja koulujen pihat ovat ratkaisevassa asemassa lasten liikkumisessa. Luonnonympäristö on leikkipaikka ja sitä parempaa on vaikea suunnitella. Luonnossa leikkiminen vahvistaa lasten motorisia valmiuksia selvästi paremmin kuin tavallisella leikkikentällä oleskelu. Opettajien tarvitsee vain hyödyntää lähellä olevaa luontoa ja antaa lapsille aikaa tarkastella ym-

päristön kohteita. Maaseuduilla ympäristöllisinä etuina voidaan pitää rauhallista elämäntapaa ja hyvää ilmanlaatua. (Korpinen 2010, 120.)

Leikki on tärkeää lapsen kehitykselle, koska se valmentaa lasta elämää varten. Leikin avulla lapsi oppii ymmärtämään ja tulkitsemaan ympäröivää maailmaa. Opiskeltaessa oppilaille tehdään selviksi realismin ja kuvitteellisuuden erot, koska ne kulkevat leikkitoiminnassa rinnakkain. Leikki nostetaan keskeiseksi oppimisen välineeksi, joka mahdollistaa aktiivisen osallistumisen, yhdessä tekemisen ja toimimisen. Luonnossa leikkiminen ei ole vain hauskaa, vaan sitä voi hyödyntää myös opiskeltaessa ja oppimisessa. (Aho ym. 2003, 167.)

Pihat ja ulkotilat eivät ole vain paikka, jossa lapset juoksevat ympäriinsä. Ulkona oleva ympäristö antaa myös mahdollisuuden opettaa ja kehittää heitä. Kun lapset leikkivät ja pelaavat luonnossa, he omistautuvat täysin tähän ympäristöön ja uppoutuvat omaan maailmaansa. Näin lapset ovat aktiivisesti mukana tekemisessään ja toiminnassaan. Toiminta lisää lapsen hyvinvointia ja itsetunto kasvaa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että luonnossa ihmisellä on vahvempi itsetunnon tunne sekä alhaisempi stressi- ja aggressiivisuudentaso. (Watts 2013, 1, 10.) Oulun yliopiston professori Raija Korpelainen toteaa luonnossa liikkumisen olevan tasa-arvoinen liikuntamuoto, johon voi helpommin houkutella myös liikkumattomimmat. Tällä on suuri vaikutus koko väestön terveyden kannalta. (Valtavaara 2014, A16.)

On laadittu kolme päätehtävää tehokkaaseen oppimiseen ulkotiloissa ja ne ovat: leikkiminen ja tutkiminen, luova ja kriittinen ajattelu sekä aktiivinen oppiminen. Näissä aiheissa painotus on leikkimisessä, unohtamatta oppimisen tärkeyttä. Tärkeintä on kuitenkin löytää tapa, miten lapset oppivat. (Watts 2013, 7.)

Tutkimukset ovat osoittaneet lähiaikoina tärkeiksi, että lapset voivat itse säännellä omasta oppimisestaan, koska se mahdollistaa oman ajattelun tiedostamista. Leikkimällä ja tutkimalla lapset oppivat suoraan luonnon omista elementeistä. Tutkimalla hiekkaa, vettä, lunta ynnä muuta, he ovat suoraan yhteyksissä näihin. Tämä yhteys on vaistomainen ja se juontaa muinaisille

ajoille asti. Vahva aistillinen kokemus voi tulla aikuisilta ja he voivat kannustaa lapsia nauttimalla itse luonnon elementeistä ja antamalla esimerkkiä omalla toiminnallaan. (Watts 2013, 9.)

Aktiivisessa oppimisessa lapset tekevät suoria yhteyksiä luonnon ympäristöön, kun he löytävät pieniä luontokappaleita. Lehtien vaihtaessa väriä ja viljelykasvien tuottamat sadot välittävät uutta tietoa, joista he oppivat. Vanhemmilla on tärkeä rooli antaessa ympäristöstä uutta tietoa. (Watts 2013, 10.)

Luova ja kriittinen ajattelu alkaa nuoresta iästä lähtien ja lapset alkavat seurata omia haluja, kiinnostuksia sekä aisteja. Aikuisen tuella vuorovaikutustapoja voidaan laajentaa tarkoituksenmukaisilla keinoilla. Lasten ulkoleikit luovat ja rakentavat oman tilan sekä maailman, joka myöhemmin sisältää monimutkaisia järjestelmiä erilaisine sääntöineen ja kieltoineen. He oppivat pettymään, yrittämään uudelleen, onnistumaan ja todistamaan heidän oman kekseliäisyytensä. (Watts 2013, 12.)

3.3 Seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan edut

Elämyspedagogiikkaa lähestytään projekti- ja prosessinäkökulmasta, jossa sosiaalinen, emotionaalinen ja tiedollinen kehitys vahvistuvat yksilöllisten ja yhteisten prosessien myötä. Kokemukset ovat osoittautuneet positiiviseksi yksilöllisen kehittymisen, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kouluviihtyvyyden kannalta. (Karppinen 2005, 37,5.) Toiminnan kautta yksilöllä on mahdollisuus havaita omaa identiteettiä, saada itseluottamusta kyvykkyydestä ja hyväksyä sekä tunnistaa omia tunteita (Karppinen – Latomaa 2010, 151).

Nykypäivämme tietopainotteisen koulujärjestelmämme on joissakin tapauksissa todettu passivoivan tiedonhaluisia oppilaita ja syrjäyttävän heikompia oppilaita. Seikkailukasvatusta on alettu pitää pedagogisena vaihtoehtona. Lisäksi yhteiskunnan muutokset ovat vähentäneet mahdollisuuksia aitoihin käytännöllisiin töihin ja vuorovaikutuksellisiin toimintoihin. Tilalle on jouduttu kehittämään elämyksiä ja kokemuksia lapsi-, nuoriso- tai sosiaalityön hankkeiden parissa. (Karppinen 2005, 36,5.)

Seikkailukasvatusta on toteutettu Jokelan koulussa Raahessa monta vuotta erilaisina retkinä ja teemapäivinä. Retkistä ja teemapäivistä on tehty tavoitteellista toimintaa, joka on sidoksissa opetussuunnitelmiin ja eri oppiaineisiin. Eri oppiaineita on yhdistelty ja oppiminen on tapahtunut kokemusten kautta. Näillä toimenpiteillä on ollut positiivisia vaikutuksia yhteistyö- ja ongelmanratkaisutaitoihin ja oppilaiden itsetunnon vahvistumiseen. (Karppinen – Latomaa 2010, 136.)

Isaksenin mielestä seikkailukasvatus edesauttaa nuoria ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, joka vaikuttaa älylliseen, fyysiseen, henkiseen, sosiaaliseen ja moraaliseen kasvuun. Seikkailukasvatus tarjoaa mahdollisuuksia yksilölliseen ja sosiaaliseen kehitykseen, joka taas vaikuttaa luottamukseen, huolenpitoon, hyväksymiseen, yhteistyöhön, tuen vastaanottamiseen ja antamiseen sekä ehkäisee epäsosiaalista käyttäytymistä nuorilla. Isaksenin mukaan seikkailukasvatuksellisia ohjelmia voidaan järjestää eri oppiaineille. (Isaksen 2014.) Vaihtoehtoisena opetus- ja oppimismenetelmänä seikkailukasvatusta tai elämyspedagogiikkaa on hyvä huomioida peruskoulun opetussuunnitelmassa (Karppinen 2005, 15).

Ennakkoluulot tulevaisuudessa tulevat vähenemään tutkimusten, julkisuuden ja yleisen arvostuksen lisääntyessä. Kehitys on tapahtunut hitaasti ja kasvatustieteellisessä osatiehaarassa seikkailukasvatus on vielä suhteellisen nuori. (Karppinen 2005, 31.) Tämä antaa paljon mahdollisuuksia ja haasteita kokeilla uusia menetelmiä, jossa toiminta ja kokemukset ovat suurena osana yksilöllistä sekä yhteisöllistä oppimista.

3.4 Ohjaustoiminta seikkailukasvatuksessa

Seikkailuohjaajan pitää valita sopiva johtamistyyli ryhmän taitojen, ulkoisten riskien, ryhmän päätöksentekotaitojen ja ryhmänkehittymisasteen mukaan. On osattava valita autoritäärinen, demokraattinen tai vetäytyvä johtamistyyli vaihtelevien tilanteiden mukaisesti. (Stremba – Bisson 2009, 177-183.) Rinkisen mielestä seikkailuohjaajan toimintaan on hyvä löytää oma ohjaamisfilosofia ja tärkeää hyödyntää omia vahvuuksia (Rinkinen 2014).

Ammattitaito syntyy ohjaajan kokemuksista ja taidoista, joita on kehitettävä jatkuvasti. Ohjaajan on hallittava eri ohjaustaitoja, joista tärkeimpänä on ymmärtävä ohjaaminen. Ymmärtävällä ohjaamisella tarkoitetaan ohjaajan kykyä tiedostaa ongelmien syy. Turvallisuusosaaminen on laaja-alainen käsite, joka pitää sisällään jatkuvaa ja kattavaa arviointia sekä turvallisuuden huomiointia kaikissa toiminnoissa. Ohjaajan on osattava huomioida ohjattavien fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. (Karppinen – Latomaa 2007, 127-136.)

Seikkailukasvatuksellisen ryhmätoiminnan ohjaamiseen olisi hyvä käyttää ohjaajaparia. Parin tai kolmikön työskentely auttaa monissa käytännön seikoissa. Yksi voi keskittyä havainnointiin ja muistiinpanojen tekemiseen, kun toinen tekee varsinaista ohjaustyötä. Tiimissä työskentely mahdollistaa ryhmän tarkastelun eri näkökulmista. Itse ohjaustyön ja menetelmien arvioiminen tehostuu tällä toiminnalla. Ohjaaminen vaatii seikkailukasvatuksellisessa toiminnassa hyvää perustaa ja riittävää toiminnan hallintaa. Hallinnalla voidaan tarkoittaa taitoa ohjata ja havainnoida seikkailutoimintaan osallistuvaa ryhmää. Erinomaista ammattitaitoa on, että pystyy tekemään näitä asioita samaan aikaan. (Kivelä – Lempinen 2009, 43.)

Projektissamme yhteistyömme sujui erittäin hyvin ja sovimme aina etukäteen kumpi ohjeistaa ja toinen täydensi tarpeen tullessa. Kuvasimme projektiamme, joten saimme hyvää materiaalia työhömmme, josta sitten keräämme aineiston videoon ja raportointiin. Luokan liikunnanopettaja ja koulun rehtori olivat mukana projektissa ja auttoivat tarpeen tullen. Toimintapäivinä meille oli järjestetty kaikki tarpeellinen, lisäksi luokan liikunnanopettaja oli aina mukana ja piti vaadittaessa järjestystä yllä. Luontoliikuntapäivän suunnittelu ja toteutus harjoitti meitä ohjaajina. Tapahtuman järjestelyissä piti ottaa monia asioita huomioon ja suunnittelimmekin päivät huolella etukäteen, jotta päivä onnistuisi.

Huumori ja hauskuus kuuluvat oleellisena osana ohjelmiin, jonka avulla ryhmäytymistä edistetään. Ohjaajan on osattava jättäytyä taka-alalle, mutta tarvittaessa on osattava johtaa. Itse toiminnan tai tehtävän ei välttämättä tarvitse aina onnistua, vaan epäonnistumiset kuuluvat siihen. Kokemuksesta op-

pimisella pyritään vaikuttamaan elämän vaikeampiin osa-alueisiin, kuten persoonallisuuden kehittymiseen, vuorovaikutustaitoihin ja arvoihin. (Telemäki – Bowles 2001, 33-34.)

Oppilaat nauttivat rastien suunnittelusta ja muiden rastien toteuttamisesta. He onnistuivat yhdessä ja pääsivät nauttimaan luokkakavereidensa suunnittelemissa rasteista. Osasimme ohjaajina vetäytyä taka-alalle ryhmäläisten yhteistyön ja luottamuksen lisääntyessä. Valitsimme ryhmät täysin sattumanvaraisesti, joten saimmekin palautetta, että: ” Kiva työskennellä muiden kanssa kuin pelkästään sen parhaan kaverin”. Näillä kaikilla toimenpiteillä on vaikutusta persoonallisuuden kehittymiseen, vuorovaikutustaitoihin ja arvoihin. Ryhmät olivat heterogeenisiä ja se auttoi lisäämään kunnioitusta vastakkaista sukupuolta kohtaan.

Yhteisistä pelisäännöistä on aina sovittava ryhmän kanssa. Tällöin tavoitteet saavutetaan ja saadaan ryhmät toimimaan yhteisesti kaikkia kunnioittaen. (Telemäki – Bowles 2001, 41.)

Projektissamme oli alusta asti pelisäännöt, joita tuli noudattaa. Pelisäännöt pitivät sisällään rastien turvallisuuden, tavoitteiden eteen työskentelemisen ja rastien piti olla kaikkia osallistava sekä rastit oli suunniteltava yhdessä.

Päivien päätteeksi jokaisen piti antaa palautetta. Lopullinen palautelappu piti täyttää perustellusti. Kerran jouduimme kertaamaan sopimamme säännöt, koska kaikki oppilaat eivät toimineet sääntöjen mukaan. Tämäkin liittyi rastiin, josta emme olleet etukäteen tiedottaneet oppilaille. Uskoimme, että rastin valmistelemattomuudella oli suurin syy mikseivät oppilaat sitoutuneet siihen samalla tavalla kuin muihin rasteihin.

4 YHTEISTOIMINALLINEN OPPIMINEN OSANA SEIKKAILUKASVATUS- TA

4.1 Yhteistoiminnallisen oppimisen synty

Yhteistoiminnallinen oppiminen alkoi 1960-luvulla ja se tulee sanasta cooperative learning. Suomeen tämä toimintamalli tuli vuonna 1989. (Saloviita 2006, 22-23.) Yhteistoiminnallisen oppimisen kasvatustieteelliset juuret tulevat 1600-luvun Euroopasta, jossa opettaja Johan Amos Comenius hyödynsi oppilaita toistensa opettajina (Repo-Kaarento 2010, 33).

Suomessa tätä mallia on käytetty lähinnä täydennyskoulutuksen aiheena. Käytäntöön siirtyminen on ollut kuitenkin hidasta. Monesti on pohdittu, miksi toimintamalli on ollut vaikeaa ja syynä ovat olleet monimutkaiset työtavat. Yhteistoiminnallisen opetusmenetelmän käyttäminen vaatii opettajilta ja oppilailta harjaantumista uusiin pelisääntöihin. (Saloviita 2006, 22-23.)

4.2 Yhteistoiminnallisen oppimismallin tunnuspiirteet

Yhteistoiminnallisen oppimisen avulla kehitetään opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja tehostetaan ryhmätyötä. Yhteistoiminnallisuuden ajatellaan sitouttavan opiskelijoita työskentelyyn ja lisäämään motivaatiota sekä vähentävän häiriköintiä oppimistilanteissa. (Repo-Kaarento 2010, 35.) Opetusryhmä jaetaan yleensä kahdesta neljään pienryhmään, koska silloin jakaminen auttaa sekä opettajia että oppilaita saavuttamaan tavoitteensa tehokkaammin (Sahlberg – Sharan 2002, 10).

Toteutusosiossamme ryhmien koot olivat sopivia, viidestä kuuteen henkilöön, ryhmän toimivuuden kannalta. Häiriökäyttäytymistä ei ilmennyt ja koulun liikunnanopettaja piti tarvittaessa kuria. Hyvin vähän piti puuttua kurinpitoon. Uskoimme, että päivän ainutlaatuisuus ja ulkona oleminen ehkäisi häiriökäyttäytymistä.

Ryhmätyöskentelyn lisääminen on todettu olevan tehokasta. Se parantaa oppilaiden motivaatiota koulutyöhön ja heidän oppimistuloksiaan. Suurin hyöty ryhmätyön käytössä on, että se kehittää luokan yhteisöllisyyttä ja kiinnostus toinen toisistaan lisääntyy. Ilmapiiri paranee, kun oppilaat alkavat nähdä

toisensa yhteistyökumppaneina eikä vain kilpailijoina. Kiusaaminen ja syrjintä vähenevät, kun keskinäinen kunnioitus toisia kohtaan lisääntyy. Oppilaat joilla on oppimisvaikeuksia saavat helpommin tukea ryhmämuotoisessa opetuksessa. Ryhmätyön on todettu olevan hyödyllinen menetelmä, kun luokassa on monenlaisia oppilaita. (Saloviita 2006, 171.)

Ryhmätyön huonompana puolena on pidetty vapaamatkustamista eli työskentelyä toisten siivellä. Hyvä oppilas voi kokea olevansa parempi kuin muut ja ottaa täyden vastuun työstä. Heikompi voisi taas ajatella, että on helpompaa vetäytyä sivummalle ja antaa parempien tehdä. Yksilöllinen vastuu muuttaa tilanteen täysin. Opettajan arvioidessa jokaista suoritusta vapaamatkustus vähenee ja motivaatio lisääntyy. Yksilöllistä suoriutumista voidaan arvioida perinteisin kokein tai tarkistamalla, että oppilas on tehnyt kyseisen osuuden tehtävässä. Yhteistoiminnallisessa opetuksessa tehokkuus perustuu yhteiseen tavoitteeseen ja yksilölliseen vastuuseen. Yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan jokaisen työpanosta. (Saloviita 2006, 48-49.)

Yhteistoiminnallisessa oppimisessa korostuu opettajan ohjaava rooli. Suunnitteleamalla tarkasti tehtävät ja ryhmien toiminnan, hän huolehtii yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteiden toteutumisesta. (Repo-Kaarento 2010, 44.)

Omassa projektissamme suunnittelimme ensimmäiseenkin käyntiimme jotain yhtenäistä tekemistä. Tarkoituksena oli tutustua ryhmään ja ryhmä meihin. Johdattelimme oppilaat tulevaan projektiin leikkien avulla. Opettaja rakentaa oppimisympäristön, jossa oppimistehtävät ja niiden yhteistoiminnallinen rakenne edistävät oppimista tavoitteiden suuntaisesti (Repo-Kaarento 2010, 44).

Perinteisen mallin ongelmana on ollut liian vähäinen aktiivisuus tunnilla. Oppilaille annetaan liian vähän puheaikaa. Oppilaiden tunnetilat oppitunneilla on usein ikävystyminen. Oppilaat kuuntelevat opettajaa ja tekevät annettuja tehtäviä ja tällöin jää todella vähän aikaa luvalliseen puhumiseen. Tämä voi aiheuttaa häiriköinnin tunneilla. Parityöskentely antaa enemmän puheaikaa ja aktiivisuus kuuntelemisessa nousee, koska puhutaan suoraan toiselle henkilölle. Toisilleen puhuessa oppilaat pystyvät kehittämään ajatuksiaan ja tuke-

maan toista oppimisessa jakamalla tietoa. Ryhmätyö kehittää samoja asioita ja ajattelutaitoja. Ensimmäinen tuntomerkki yhteistoiminnallisessa oppimisessä on osallistujien suora, kasvotusten tapahtuva vuorovaikutus. (Saloviita 2006, 45-46.)

Valitsimme opinnäytetyöhömmä yhteistoiminnallisen oppimismallin, koska pidämme sitä oppilaita aktivoivana oppimismenetelmänä. Varsinkin liikunnassa monet lajit perustuvat ryhmätyöhön. Oma opinnäytetyötä suunniteltaessa koimme yhteistoiminnallisen oppimisen olevan paras vaihtoehto järjestettäessä luontoliikuntapäivää luokalle. Saimme oppilaat aktiivisiksi suunnittelussa ja toteutuksessa. Seikkailukasvatus ja yhteistoiminnallinen oppiminen kulkevat käsi kädessä. Seikkailukasvatuksessakin yhtenä tavoitteena voi olla yhdessä toimiminen ja ryhmädynamiikan parantaminen.

Yhteistoiminnallisen tunnuspiirteitä ovat: ryhmän jäsenten positiivinen keskinäisriippuvuus, ryhmän jäsenten yksilöllinen vastuu, vuorovaikutteisuus ja sosiaalisten taitojen harjoittelu. Oppimisen ja ryhmän toiminnan arviointi perustuu asetetuista tavoitteista. Keskinäisriippuvuus tarkoittaa, että jäsenet tarvitsevat toisiaan saavuttaakseen omat tavoitteensa. (Repo-Kaarento 2010, 37.)

Työssämme kiinnitimme huomioon, miten ryhmässä edistyi ja syntykö keskustelua. Tarvittaessa ohjasimme ryhmässä keskusteluita eteenpäin, jotta päätöksenteko helpottuisi ja edistyttäisiin rastien suunnitteluissa.

Yhteistoiminnallista ryhmää arvioitaessa kiinnitetään huomiota, miten sekä yksilöt että koko ryhmä edistyvät. Toisinaan yhteistoiminta vaatii kykyä sietää ihmisten näkökulmia ja niiden tuomia ristiriitoja. (Repo-Kaarento 2010, 40-42.) Emme huomanneet isoja ristiriitoja ryhmien sisällä, enemmänkin sellaista murrosiän aiheuttamaa levottomuutta ja ”kihinää”.

Opinnäytetyömme suunnitteluvaiheessa halusimme panostaa yhteistoiminnalliseen oppimiseen. Tällöin luokka saisi tehdä yhdessä jotain mukavaa ja hyödyllistä. Luokka motivoitui siitä ajatuksesta, että suunnittelu tapahtui oppilaslähtöisesti ja ryhmätyönä.

4.2.1 Positiivinen keskinäisriippuvuus

Positiivinen keskinäisriippuvuus on sidoksissa yksilölliseen vastuuseen. Elisabeth Cohenin mukaan hyvä oppimistehtävä on sellainen, jonka tekemiseen tarvittavia kaikkia taitoja ei ole kenelläkään ryhmän jäsenellä, mutta heistä jokaisella on ainakin yksi taito. Pelisäännöt ryhmässä voidaan suunnitella siten, että ryhmän jäsenet tarvitsevat toisiaan voidakseen päästä omiin päämääriinsä ja tällöin heillä vallitsee positiivinen keskinäisriippuvuus. Tehtävän rakenne on silloin yhteistyö. (Repo-Kaarento 2010, 38.)

Työssämme ryhmien jäsenten välillä syntyi positiivinen keskinäisriippuvuus. Ryhmät tarvitsivat jokaisen jäsenen panosta tavoitteiden saavuttamiseksi. Palautelapuissa oli pari kysymystä liittyen ryhmätöihin ja lapuissa jokainen oli tyytyväinen omaan ryhmäänsä ja työpanokseen. Oppilaat olivat ymmärtäneet ryhmätyön merkityksen ja oppineet työskentelemään paremmin ryhmissä. Ryhmien sisällä jaettiin roolit tasapuolisesti ja jokaisen omaa asiantuntevuutta hyödynnettiin.

4.2.2 Negatiivinen keskinäisriippuvuus

Negatiivinen keskinäisriippuvuus tarkoittaa, että osallistujat joutuvat voittamaan toisensa päästääkseen omiin päämääriinsä. Negatiivinen ja positiivinen keskinäisriippuvuus voidaan yhdistää keskenään. Esimerkiksi voidaan ottaa joukkuekilpailu. Joukkueen jäsenillä on positiivinen keskinäisriippuvuus, mutta joukkueen sisällä negatiivinen keskinäisriippuvuus. Pelipaikoista taisteltaessa joukkuekaverit kilpailevat keskenään vaikka joukkueella on yhteinen päämäärä. Tässä menestys koetaan yhteiseksi ja lisää yhteishenkeä. (Saloviita 2006, 46-47.)

Ryhmän jäsenten panosta tarvitaan lopputuloksen aikaansaamiseen ja jokainen on korvaamaton lopputuloksen saamiseksi ja riippuvuus on silloin voimakkainta. Ryhmän jäsenet toimivat periaatteella joko kaikki tai ei mitään. (Saloviita 2006, 46-47.)

4.3 Yhteisöllisen kasvatuksen vaikutus

John Dewey esitti vuonna 1897, että kasvatusta voi olla siellä, missä sosiaalinen ympäristö aktivoi lapsen kasvamista. Hänen merkittävä havainnointi koulun sosiaalisen kasvatuksen kannalta oli, että koulu on yhteisö. Koulukasvatuksen ympäristö eli itse kouluelämä, on kasvatuksen olennainen tekijä. Yksilön taipumuksia on kehitettävä aktiivisella osallistumisella, jotta hänen aikaansaannoksillaan on merkitystä yhteisön toimintaan. Koulu ei saisi kuitenkaan eristyä muusta yhteisöstä, vaan päinvastoin, sen tulisi olla muun yhteisöelämän kaltaista. Se opettaa oppilaita ottamaan muut huomioon ja tekemään yhteistyötä. Koulu onkin lapsenomainen pienoisyhteiskunta, joka on kosketuksissa varttuneiden yhteiskunnan kanssa. (Koskenniemi 1982, 240.)

Yhteisöllisen kasvatuksen toimintatasoihin ja vuorovaikutus suhteisiin vaikuttaa koululuokka. Yksittäisten oppilaiden, ryhmien välillä ja ryhmien kesken tapahtuu vuorovaikutusta, jossa opettajat ja muu henkilökunta toimivat ammatillisena tiiminä. Nämä ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja luokkien suuntaan. Koulu on sidoksissa yhteiskuntaan ja koulujen on saatava hyvä vuorovaikutussuhde siihen. Luonteeltaan se on erilaista kuin koulun sisäinen toiminta. Kasvatusyhteisö muodostuu kasvattajayhteisöstä ja vertaisryhmästä. Kasvatusyhteisöön vaikuttavat oppilaiden perheet, erilaiset yhteistyöverkostot ja yhteiskunnan taso. Vuorovaikutuksella siirretään kasvatusyhteisöjen yksilökeskeisyyttä yhteisölliseen suuntaan. Tärkein tuntomerkki yhteisökasvatuksessa on vertaisryhmän tietoinen ja aktiivinen vastuu yhteisön toiminoista sekä hyvinvoinnista. Vastuun ja vallan on kuljettava käsi kädessä. (Raina – Haapaniemi 2007, 27, 29.)

Erilaiset tapahtumat tuovat kouluun mukavaa vaihtelua. Oppilaiden ideoimat ja toteuttamat tapahtumat rakentavat myönteistä koulukulttuuria, yhteisöllisyyttä ja turvallista koulua. Mahdollisuus tehdä ja toteuttaa antaa nuorille aktiivisen roolin ja vastuuta koulukulttuurin, yhteisöllisyyden ja koulun turvallisuuden vahvistumisesta. (Honkonen – Salovaara 2011, 78-79.)

Oppilaiden ei tulisi olla vain toiminnan kohteena, vaan ennen kaikkea toimijoita. Erilaiset tapahtumat ja teemapäivät tuovat vaihtelua koulun arkeen ja he-

rättävät yhteiseen keskusteluun. Teemat voidaan sijoittaa erilaisiin sesonkiaikoihin ja rakentaa niiden ympärille esimerkiksi joulu, vappu, halloween ja niin edelleen. Eivätkä omatkaan teemapäivät ole hassumpia, ainakin ne on keksitty itse. Oppilailla riittää ideoita, kunhan heille antaa tilaa ja mahdollisuuden tehdä. Oppilaiden järjestämät tapahtumat antavat positiivisen kuvan julkisuuteen. Paikallislehdet ja –radio tekevät mielellään juttuja koulusta ja koulun toiminnasta. Lehden tai radion juttu huomataan myös oppilaiden kodeissa ja lähipiirissä. Myönteinen julkisuus innostaa myös muita nuoria tekemään ja toimimaan. (Honkonen – Salovaara 2011, 78-79.)

5 VERKKO OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

5.1 Opetus ja oppiminen verkossa

Tämän päivän nuoret ovat kasvaneet uuden teknologian ympäröiminä ja heidän tapansa käsitellä sekä prosessoida tietoa on muuttunut aikaisempiin sukupolviin verrattuna. Nuoret ovat olleet verkossa koko elämänsä ja näihin muutoksiin opettajien ja ohjaajien on kyettävä vastaamaan. Opetus on tuotava verkkoympäristöön, jotta pystytään kohtaamaan nuorten oppimistavat. (Prensky 2001, 1-6.)

Verkkoympäristö toimii oppimisalustana, jossa verkon välityksellä mahdollistetaan koulutusta, opetusta ja ohjausta (Koli 2008, 15). Projektimme tavoitteena oli tehdä tuotos ArctiChildrenInNet verkkoympäristöön, jonka olimme toteuttaneet yhteistyönä Sallatunturin 7. luokkalaisten kanssa. Videotuotoksella pystyimme helposti näyttämään projektin tuloksen ja havainnollistamaan miten luontoliikuntapäivän voi järjestää oppilaslähtöisesti. Koulujen oppilaat voivat hyödyntää videota ajatusten ja ideoiden vaihdossa ja opettajat opetuksessa, koulujen välisessä vuorovaikutuksessa tai vastaavanlaisissa yhteistoiminnallisissa projekteissa.

Verkosta saatava tieto on rajatonta mutta se on myös hajanaista ja julkaisija voi olla kuka tahansa. Jotta tieto olisi luotettavaa, sen pitäisi olla hyvin määriteltyä ja perusteltua. Verkko on enemmänkin informaatiovarasto kuin tietovarasto. Verkosta saadaan tietoa, jota tulkitaan, jäsenetään ja omaksutaan. Kirja on ollut lähes ainoa tiedonhankinnan väline ja kirjasto tiedonhaun paikka. Nyt tiedonhankinta on siirtynyt melko paljon verkkoon, mutta se ei ole syrjäyttänyt kirjaa. Kouluissa ja oppilaitoksissa verkossa oleva materiaali korvaa nykyään jonkin verran oppikirjoja. (Matikainen 2008, 145-146.) Ongelmaksi tiedonhankinnassa on osoittautunut hakulausekkeiden muodostaminen, tiedontarpeelle olennaisten sivujen valinta ja tiedon luotettavuuden sekä relevanssin arvioiminen (Kautto 2008, 2.)

ArctiChildrenInNet hanke on Lapin korkeakoulukonsernin toteuttama ja Euroopan sosiaalirahaston tukema hanke, joka antaa hankkeen sivuille luotettavuuden. Tuotoksemme toimii tietolähteenä oppilaille ja opettajille, jotka voi-

vat hyödyntää malliamme seikkailukasvatuksellisen luontoliikuntapäivän järjestämisessä. ArctiChildrenInNet hankkeen projektit ovat tehty edistämään nuorten terveyttä ja hyvinvointia.

5.2 Vuorovaikutus verkossa

Verkkoyhteisöissä lapset ja nuoret tekevät samoja asioita kuin reaali maailmassa. He ystävystyvät, puhuvat omista kiinnostuksen kohteista, osallistuvat harrastuksiin ja toimintoihin sekä pitävät hauskaa. (Thomas 2007, 196.) Nuoret hakevat verkostoista tarvitsemaansa tietoa, tukea ja yhteenkuuluvuuden tunnetta (Haythorntwaite – Wellman 2002, 33-34). Sosiaalinen media on suosittu, koska se mahdollistaa yhteydenpidon luokkakavereihin kouluajan ulkopuolella ja ylläpitää kaverisuhteita (Uusitalo – Vehmas – Kupiainen 2011,91). Nuoret suosivat varsinkin sellaisia sisältöjä, jotka mahdollistavat vuorovaikutuksen ja sosiaalisen verkostoitumisen (Carlsson 2010, 13).

Verkkoa pidetään vuorovaikutuksen työkaluna, jonka piirteisiin kuuluvat välineellisyys, tekstipohjaisuus, sosiaalinen vihjeettömyys, nopeus ja kasvottomuus. Tekstipohjaisesta vuorovaikutuksesta puuttuu sosiaaliset vihjeet, eli sanaton viestintä. Teknologia on kuitenkin muuttunut ja mahdollistaa muun muassa äänen sekä kuvan käytön. Välineellisyydellä viitataan siihen, että vuorovaikutus on välinesidonnaista. Vuorovaikutus on nopeaa verkossa ja se voi olla kasvotonta. Verkossa voidaan oppia erilaisia tietoja ja taitoja sekä teknologisesti välittyntä vuorovaikutusta. Kirjoittaminen ja sen kautta tapahtuva prosessointi on vahvaa verkko-opetuksessa. Verkossa kuitenkin jäävät vähäiseksi kädentaidot ja vuorovaikutus kasvokkain. (Matikainen 2008, 93-94 147.) Kasvokkainen vuorovaikutus on tosin lisääntynyt viime vuosien aikana esimerkiksi Skypen tai AdobeConnectPro:n kaltaisten ohjelmien avulla.

Kasvokkaista vuorovaikutusta ja verkkovuorovaikutustapoja on verrattu paljon keskenään ja usein ne kytketään toisiinsa melko vahvasti. Näiden laadullisia eroja ei useinkaan pohdita. Lähinnä todetaan verkkopohjaisen vuorovaikutuksen olevan hyvää, muttei korvaa kasvokkaista vuorovaikutusta. Verkkopöytäoppimisessä on vaikeaa saavuttaa pienryhmän välitöntä vuorovaikutuksen tasoa. Tietoverkko tuo kylläkin jatkuvasti uusia menetelmiä vuorovaikutuk-

seen. Verkkopohjaista vuorovaikutusta voisi tarkastella ihan omana vuorovaikutuksen muotona (Matikainen 2001, 45-47.)

Verkko-opiskelu mahdollistaa yhteisen ajattelun ja toiminnan laajemmin sekä reaaliaikaisemman kontaktipinnan. Kasvokkaisella ja verkkopohjaisella vuorovaikutuksella on samanlaisia ulottuvuuksia, kuten sosiaaliset säännöt ja roolit. Poikkeavia ulottuvuuksia ovat esimerkiksi fyysinen läsnäolo ja viestinnän muoto. Näistä on vaikeaa arvuutella, kumpi vuorovaikutuksen muoto on parempi tai huonompi ja korvaako jompikumpi toistaan. (Matikainen 2001, 45-47.) Kasvottomuus tosin mahdollistaa myös irtaantumisen sosiaalisista säännöistä ja rooleista.

ArctiChildrenin verkkoympäristön yhtenä tarkoituksena on toimia vuorovaikutuksen välittäjänä, mikä mahdollistaa laajan kansainvälisen vuorovaikutusympäristön. Meidän tuotteemme on yksi väline, jolla toivotaan syntyvän vuorovaikutusta oppilaiden, opettajien ja koulujen välillä.

Vuorovaikutuksen tarkoitusta on hyvä pohtia. Yleensä kaikella toiminnalla on tarkoituksensa, oli se sitten vuorovaikutusta tai ruoanlaittoa. Usein keskusteluryhmiä verkko-oppimisympäristössä käytetään vain sen takia, että sellainen on luotu ja sitä on hyvä käyttää. Pelkkä teknologinen peruste keskusteluryhmien käyttöön ei riitä. Vuorovaikutuksella tulisi olla pedagoginen tai sosiaalipsykologinen tavoite, jotta se olisi oppimisen kannalta tarkoituksenmukaista. (Matikainen 2001, 123-124.)

5.3 Media kasvattajana

Nykypäivänä medialla on suuri rooli nuorten ja lasten kasvussa kohti aikuisuutta. Lasten ja nuorten kasvu ja oppiminen sekä identiteetin ja maailmakuvarakentuminen ovat sidoksissa mediaympäristöön ja mediakulttuuriin. Lasten ja nuorten kasvuympäristössä medialähtöiset leikit, median sisältö, tarinat ja osallisuuden mahdollisuudet kuuluvat jokapäiväiseen toimintaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013, 20-21.)

Mediaympäristö on kuitenkin jatkuvassa muutoksessa ja mediakasvatuksen tulisi suuntautua laadukkaaseen sisältöön, tarinoihin sekä pedagogiseen

kasvatusta tukevaan toimintaan, jossa elämyksellisyys ja kokemuksellisuus ovat keskiössä. Medialukutaidon edistäminen on noussut tärkeimmäksi tavoitteeksi lasten ja nuorten toimimiseen mediaympäristössä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013, 5,9.)

Medialukutaito käsittää mediaympäristön kokonaisuutena, jonka tavoitteena on median sisällön ja kulttuurin kriittinen ymmärtäminen sekä oman ilmaisun ja tekemisen edistäminen. Suuntaus on kohdistettu erityisesti osallisuuteen, kansalaisena toimimiseen, kriittisyyteen, luovuuteen ja itsensä ilmaisuun. Nykypäivän informaatioyhteiskunnassa medialukutaitoa tarvitaan kansalaisena, kuluttajana, työntekijänä ja opiskelijana toimiessaan. Medialukutaitoa pidetään yhtenä keskeisenä tienä osallisuuteen tietoyhteiskunnassa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013, 5-6, 24.)

Mediaa pidetään oppimisympäristönä. Ajatus mediasta oppimisympäristönä voidaan siirtää verkkoon. Verkkoa voidaan yhtäläillä pitää oppimisympäristönä, vaikka median ja verkon käyttö ei olisi tavoitteellisen oppimisen mukaista. Kyseessä on enemmänkin informaation oppiminen eli epämuodollinen oppiminen. (Matikainen 2008, 142-145.)

Median merkitys on lapsille ja nuorille suuri. Media ottaa haltuun ”kasvattajan” roolin, kun koulun rooli muuttuu tai murtuu, vaikka media ei kanna vastuuta kasvatuksesta. Media ja viestintäteknologia ovat muuttuneet tärkeämmäksi ja muutoksen vauhti on ollut kova. Medialla on suuri vaikutus niin nuoriin kuin aikuisiin. Paljon on keskusteltu, miten se vaikuttaa erityisesti väkivaltaisten sisältöjen kautta. Mediasta opitaan paljon hyviä ja huonoja asioita. (Matikainen 2008, 18-19.)

Kiinnostava ilmiö on, että media ja viestintäteknologian kohdalla kasvatussuhde saattaa kääntyä nurinpäin, eli lapset ja nuoret opettavat vanhempiaan. Voidaankin kyseenalaistaa kasvattajien kyky kohdata nuorten oppimistavat nykypäivänä. Voiko se olla arvottomampaa vai eikö kasvattajien tiedoilla ole enää käyttöä nykypäivänä. Vai voivatko muutokset olla niin nopeita, että vanhemmat ikäpolvet eivät pysy mukana tahdissa ja uusi sukupolvi opettaa vanhempiaan. (Matikainen 2008, 18-19; Prensky 2001, 1-6.)

Virtuaalimaailman uudeksi oppimiskäsitys ehdokkaaksi on noussut konnektivismi. Se yhdistää kaikki kolme virtuaalisen voimaantumisen peruspilaria: Uusien välineiden kokeilun, tutkivan oppimisen ja yhteisöllisyyden. George Siemens julkaisi 2005 artikkelin: ”Konnektivismi digiajan oppimisteorian”, jossa hän halusi täydentää aikaisempia oppimisteorioita. Oppiminen ei lähde teoriasta, vaan kaikki opitaan tekemällä ja kokeilemalla. Konnektivismi on yksi polku teknologisen kehityksen yhdistämisestä learning by doing teoriaan. (Ihanainen – Kalli – Kiviniemi 2011, 15.)

Videota tehdessämme, käytimme ”vahingossa” konnektivismia. Leikatessa videota, meidän piti kokeilla kaikkea, jotta saavutimme haluamme tuloksen. Se kannatti, koska videon teko sujui hyvin ja saimme sen nopealla aikataululla tehtyä.

6 SEIKKAILUKASVATUKSELLINEN LUONTOLIIKUNTAPÄIVÄ

6.1 Tutustumispäivä 26.09.2013

Työmme tilaajan tavoitteena oli edistää Barentsin alueen lasten ja nuorten hyvinvointia. Lähetimme ennen tutustumispäivää Sallatunturin koulun terveydenhoitajalle kyselyn (Liite 2) liittyen oppilaiden hyvinvointiin. Terveydenhoitajan mukaan nuorilla on somaattisia vaivoja kouluun tuloon liittyen, pitkäaikaisrautaa ja sen tuomia ongelmia sekä tuki- ja liikuntaelinten kipuja. Luontoliikuntapäivän järjestäminen toisi mukavaa vaihtelua koulupäivään ja vaikuttaisi oppilaiden hyvinvointiin.

Tapasimme tutustumispäivän aamuna Sallatunturinkoulun rehtorin ja liikunnanopettajan. Saimme sovittua päivämäärät jolloin toteuttaisimme yläkoulun 7. luokalle luontoliikuntapäivän. Lisäksi puhuimme nuorten kuvaamisesta ja siihen vaadittavasta luvasta, johon saimme suostumuksen. Mietimme myös toteutuspäivän mahdollista paikkaa.

Opettajan ja rehtorin tapaamisen jälkeen menimme tapaamaan 7. luokkalaista, joiden kanssa siirryimme läheiselle laavulle viettämään tutustumispäivää. Laavulla toteutimme tuntisuunnitelman (Liite 3) mukaiset aktiviteetit, viimeistä tietovisaa lukuun ottamatta. Tietovisan sijaan pelasimme seuraa johtajaa, jossa oppilaat olivat omissa ryhmissään ja heidän piti suorittaa meidän laatimat tehtävät yhdessä.

Kysyimme lasten ajatuksia tulevasta tapahtumasta. Vastausinnostus oli laimeata, mutta yksi vastasi olevansa jokseenkin innoissaan. Huomasimme, että osa lapsista alkoi jo kuitenkin miettiä tulevia tehtäviä ja rastien järjestämistä. Tiesimme kuitenkin, että tuossa iässä ei liikaa osoiteta innostuksen merkkejä ja hiljaisuus on yleensä positiivisuuden merkki.

Lapset työskentelivät leikeissä hienosti ryhmissä. Saimme keskusteltua varsinkin sokko – mykkä – kuuro leikin jälkeen vaikutuksista sokeana olemisesta ja kaveriin luottamisesta. Siirtovaikutus leikistä tosielämään voi antaa oppilaille ymmärrystä heikompinäköisiä kohtaan. Uskoimme, että leikki ja keskustelu loi hyvää luokkahenkeä. Ryhmiä muodostettaessa ei kuulunut mitään nega-

tiivista, vaikka teimme sekaryhmät, joista puolet olivat tyttöjä ja puolet poikia. Ryhmät olivat tuli, maa, ilma ja vesi. Jokaisen ryhmän piti vielä keksiä omalle ryhmällensä nimi.

Keskustelimme oppilaiden kanssa suhteesta luontoon ja harrastuksista. Monet harrastivat muun muassa metsästystä, kalastusta, valokuvausta, piirtämistä, laskettelua ja kelkkailua. Luonto oli tuttu elementti, koska Sallan ympäristö on luonnon keskellä. Nuoret ovat kasvaneet luonnon ympäröimänä. Tutustumispäivä onnistui rakentamaan hyvän pohjan suunnittelupäivälle.

6.2 Suunnittelupäivä 30.10.2013

Päivä oli valmisteltu tekemällä tuntisuunnitelma (Liite 4). Jokaiselle kohdalle oli asetettu tavoitteet, jotka kävimme läpi päivän aikana. Molemmilla toimenpiteillä oli tärkeä osuus päivän onnistumisessa. Lisäksi ne selkeyttivät päivän tapahtumat oppilaille ja meille. Aikataulun osalta oli hyvä mennä joustavasti eteenpäin ja pitää tauot sopivina hetkinä. Emme halunneet olla tilanteessa, jossa hyvä ideointi loppuisi välitunnin kelloon. Olimme tuoneet erilaisia varusteita ja kirjallisuutta, joita oppilaat saivat hyödyntää rasteja suunnitellessa.

Päivä alkoi johdattamalla oppilaat tulevan päivän kulkuun, rastien teemoihin, raameihin ja tavoitteisiin sekä kertaamalla projektin tavoitteet. Näytimme stillkuvia sekä videoita erilaisista seikkailukasvatus tehtävistä, mitä oli tehty Talvikin koulussa, Norjan Altassa. Oppilaat olivat vielä suhteellisen vaisuja vastaamaan kysymyksiimme, mutta huomasimme, että suurimmalla osalla heräsi mielenkiinto päivän tehtävää varten.

Tämän jälkeen jaoimme oppilaat viime kerralla muodostettuihin ryhmiin, ja pidimme eläinaiheisen tietovisan, joka oli suunniteltu tutustumispäivälle. Kysymykset olivat hauskoja, jonka myötä saimme ryhmät toimimaan yhdessä. Tämän jälkeen pidimme välitunnin. Välitunnin ajoitus oli hyvä, koska olimme käynnistäneet ryhmätoiminnan, joka auttoi oppilaita siirtymään eteenpäin ideointivaiheeseen.

Välituntia seurasi video, josta oppilaat saivat lisää pohjaa ideointia varten. Kävimme läpi kirjallisuutta ja erilaisia välineitä ja kerroimme mihin tarkoituk-

siin erilaisia välineitä voisi käyttää. Oppilaat alkoivat suunnitella omia rastejaan, mutta osalla ryhmistä oli vaikeaa saada ideointi käyntiin. Ohjaajan tehtävä oli tässä vaiheessa avainasemassa, jotta oppilaat eivät menettäneet itseluottamustaan rastin ideoinnin suhteen. Kiertelimme ryhmien luona keskustelemassa vaikeuksista ja auttamalla suunnittelun käynnistämisessä. Tämä auttoi oppilaita käyttämään luovuuttaan ja luottamaan omiin ideoihinsa. Kaikilla oli omat alustavat rastit valmiina ennen kuin menimme syömään.

Ruokailun jälkeen jokainen ryhmä keräsi omat varusteensa, jonka jälkeen siirryimme ulos kokeilemaan rastien toimivuutta. Tässä vaiheessa ryhmätyöskentely lähti mahtavasti käyntiin ja oppilaat ratkoivat yhdessä ongelmia rastin toimivuuden lisäämiseksi. Ohjaajina osasimme antaa ryhmille omaa tilaa, mutta olimme apuna tarpeen vaatiessa. Osalle ryhmistä rastin tehtävä muuttui alkuperäisestä toimivampaan suuntaan. Rastia kokeilemalla oppilaat saivat viedä suunnittelunsa käytännön tasolle. Oppilaat joutuivat ratkomaan paljon ongelmia päivän aikana rastin suunnittelusta, varusteiden valinnoista ja rastin rakentamisesta toimivaksi. Ryhmähenki parantui ja oppilaiden itse-tunto kohosi.

Rastien rakentamisen jälkeen palasimme luokkaan, jossa ryhmät tekivät rasteista kirjalliset ohjeet. Ohjeiden kriteereinä oli että ne pitää olla kaikille ymmärrettävät ja niissä on oltava rastiin tarvittavat tarvikkeet lueteltuina sekä ryhmän nimi. Tässä vaiheessa ohjaajien piti varmistaa, että kaikki tarpeellinen on varmasti huomioitu ohjelapuissa.

Välipalan jälkeen oli vuorossa päivän purku. Kävimme läpi päivän onnistumisia kysymällä tunnelmia oppilailta. Valitsimme jokaiselle ryhmälle johtajan, joka kertoi oliko vielä jotain tarvikkeita, joita pitäisi tuoda. Yhdelle ryhmälle lupasimme tuoda kiipeilypatjan, joka olisi turvallisempi alusta keinumisen laskeutumisalustana.

Jokainen oppilas sai sanoa, mitä mieltä olivat päivästä ja yleisin vastaus oli kiva tai ihan kiva. Monet sanoivat myös, että parasta oli se kun pääsi ulos eikä tarvitse olla aina sisällä. Kaikki ryhmät tunsivat onnistuneensa ryhmätöissä ja onnistuivat suunnittelemaan valmiin rastin luontoliikuntapäivälle.

Meidän näkökulmasta päivä oli erittäin onnistunut ja saavutimme omat tavoitteemme. Liikunnanopettaja antoi positiivista palautetta päivästä. Suunnittelu päivän aihe ja tavoitteet olivat suunnitella luontoliikuntapäivän rastit oppilaslähtöisesti ja kehittää yhteistoiminnallista oppimista luokassa.

6.3 Toteutuspäivä 04.11.2013

Olimme sopineet edellisellä kerralla, että tapaisimme luokkahuoneessa aamulla kello 08.45. Kaikki olivat ajoissa paikalla ja pääsimme aloittamaan hyvissä ajoin. Olimme tehneet tällekin päivälle tuntisuunnitelman (Liite 5). Kerroimme päivän kulusta ja keräsimme tavarat, joita tarvittiin rastien tekemiseen. Muutamat oppilaat eivät olleet päässyt suunnittelu päivään, joten ohjeistimme oppilaiden omia ryhmiä ottamaan muut mukaan ryhmän tehtäviin ja toimintaan.

Liikunnanopettaja otti oman koiransa mukaan toteutus päivään ja tämä oli hieno lisä nuorille. Oppilaat saivat välillä leikkiä koiran kanssa, joka osaltaan oli poistamassa häiriökäyttäytymistä. Nuoret saivat purkaa ylimääräistä energiaa ja loppoaikaa leikkimällä koiran kanssa.

Lähdimme kello 9.00 siirtymään Sirkansillan laavulle, joka oli rastien toteutuspaikka. Olimme kehittäneet jokaiselle ryhmälle oman tehtävän, jonka mukaan jokaisen ryhmän tuli suunnistaa perille. Pyysimme ryhmiä myös paikantamaan meidät kartalta kesken suunnistuksen. Tämän tehtävän tavoitteena oli kerrata kartanlukutaitoja, joita oppilaat olivat harjoitelleet aikaisemmin syksyllä suunnistuksessa. Toisena tavoitteena oli saada ryhmät toimimaan alusta lähtien yhdessä. Rasti ei toiminut, eivätkä oppilaat toimineet ryhmänä. Lisäksi vain harva oppilas pyrki paikantamaan meidät kartalta.

Toteutus päivänä kartanpaikannusrasti olisi pitänyt alustaa luokassa, jotta se olisi toiminut paremmin. Siitä ei ollut mitään alkuinformaatiota, joten tehtävä ei toiminut haluamallamme tavalla. Tehtävän toteutus olisi vaatinut tarkempaa miettimistä, jotta ryhmät olisi saatu työskentelemään yhdessä. Yhtenä ideana olisi voinut olla laittaa ryhmät kulkemaan erikseen. Lisäksi karttaan olisi voinut laittaa merkinnän siitä, missä ollaan ja nämä merkit olisimme käyneet läpi tullessamme laavulle.

Päästyämme laavulle pidimme ohjeistuksen säännöistä ja siitä että tehtäviin olisi sitouduttava. Muuten koko päivän tarkoitus olisi turha ja voisimme saman tien lähteä takaisin koululle. Sovimme oppilaiden kanssa, että jatkossa noudatetaan ohjeita ja sääntöjä. Siirtymiseen oli varattu tunti aikaa ja matka oli 3,6 kilometriä. Aika riitti juuri ja olimme perillä aikataulun mukaisesti.

Laavulla annoimme ryhmälle 45 minuuttia aikaa etsiä omalle rastille suorituspaiikka ja valmistella rasti suorituskuntoon. Jokainen ryhmä suoriutui tästä tehtävästä hyvin ja kaikki rastit olivat valmiita ajallaan. Osalla ryhmistä oli enemmän järjestettävää ja kokoomista. Se ei ollut ongelma, koska pystyimme joustamaan ruokailun suhteen.

Lounas tuotiin autolla paikanpäälle ja siihen varattiin aikaa 30 minuuttia. Aika riitti hyvin, mutta osa oppilaista söi huonosti, koska heillä oli kylmä. Liikunnanopettaja ohjeisti oppilaita pysymään liikkeessä, jotta kylmä helpottaisi. Ruoka tuotiin koululta ja se oli tuttua retkiruokaa, jota oppilaat olivat syöneet aikaisemmillä retkillä. Osa oppilaista ei ollut sisäistänyt ohjeita ja pukeutuneet lämpimiin ulkovarusteisiin. Meillä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin kehottaa heitä liikkumaan.

Lounastauon jälkeen ryhmät lähtivät suorittamaan toistensa tekemiä rasteja, joissa ryhmät joutuivat ratkomaan erilaisia ongelmia rastien läpäisemiseksi. Olimme antaneet kymmenen minuuttia aikaa jokaisen rastin suorittamiseen ja viisi minuuttia siirtymiseen rastilta toiseen. Aika oli sopiva ja osan rasteista pystyi tekemään useita kertoja. Näkyi, että oppilaat suorittivat innokkaasti toistensa rasteja ja kaikilla oli hauskaa. Rasteilla oli hyvin otettu huomioon meidän antamat teemat. Jotkut ohjeistukset olivat haasteellisia ymmärtää, mutta soveltaen ryhmät onnistuivat kuitenkin suorittaa rastit. Tulentekorasti oli haastava ja tässä huomasimme, että ryhmätoiminnassa kaikkien osallistuminen jäi vajaaksi. Kokeneemmat tulentekijät ottivat vastuun heikompiatoisten jäädessä vapaamatkustajiksi.

Viimeiseksi rastiksi olimme suunnitelleet yllätykseksi patsas rastin. Ryhmän johtajan piti rakentaa ryhmäläisistä patsas, joka kuvasi päivän tunnelmia. Yhdestä ryhmästä johtaja ujosteli, eikä uskaltanut siirrellä muita ryhmän jäseniä.

Ryhmä kuitenkin valitsi yhteistuumin toisen rakentajan, joka teki patsaan. Rastin tavoitteena oli saada hauska lopetus päivälle. Kuvasimme patsaat videota varten.

Takaisin koululle siirtyessä otimme pitkän köyden, josta kaikki pitivät kiinni koko matkan. Kuulimme kommentteja, että: ”päiväkotimeininkiä”. Tästä tulikin kaikkein haastavin tehtävä, koska se aiheutti paljon närää niille henkilöille, jotka johtivat jonoa. Meno oli keskellä hidasta ja johtaja joutui kiskomaan muita eteenpäin. Oppilaita oli vaikea saada kävelemään samaan tahtiin, josta heijastui oppilaiden motoriikan puute kävelemisessä. Toisaalta jotain hyviäkin puolia löytyi. Ryhmä pysyi kasassa ja lisäsi yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kokonaismatka 7,2 kilometriä oli haastava, josta kaikki kuitenkin selvisi kunnialla. Luontoliikuntapäivän siirtymiset tukivat oppilaiden terveyden edistämistä kävelyn kautta.

Päästyämme koululle siirryimme luokkatilaan, jossa jaoimme palautelaput. Pyysimme hiljaisuutta rauhan takaamiseksi palautteen annon aikana. Vastaukset piti perustella, mutta palautteen sai antaa anonyymisti. Osa oppilaista halusi antaa palautetta omalla nimellä, mikä sopi meille. Puhuimme ajatuksista ryhmätyön- ja luontoliikuntapäivän onnistumisesta, mutta oppilaat olivat vaitonaisia. Tästä syystä päädyimme kyselemään yksittäisten oppilaiden ajatuksia päivästä. Lopuksi kiitimme oppilaita hienosta osallistumisesta ja kerroimme projektin jatkosta. Saimme myös aplodit oppilailta ja yksi oppilas tuli halaamaan meitä molempia. Tutustumis-, suunnittelu- ja toteutuspäivästä jäi kaiken kaikkiaan positiivinen ja onnistunut olo.

6.4 Arviointi

Viitaten johdantoon päätavoitteenamme tässä työssä oli yhteistoiminnallisen oppimisen edistäminen, luokan ryhmähengen kohottaminen, ongelmanratkaisu ryhmissä, oppiminen erilaisessa oppimisympäristössä, rastien suunnittelu ja toteutus oppilaslähtöisesti. Toteutus järjestettiin käyttäen seikkailukasvatuksen menetelmiä ja yhteistoiminnallista oppimista.

Palautelapuissa luki, että ryhmätyöskentely onnistui ja lähes kaikki oppilaat osallistuivat ryhmätyöskentelyyn. Oppilaiden tekemisestä näki, että kaikki

olivat mukana. Rastien suunnittelussa keskinäisriippuvuus tuli hyvin ilmi, koska rastit piti yhdessä suunnitella ja jokaisen panosta tarvittiin, jotta asettamamme tavoitteet täyttyisivät. Toiminnassa näkyi suora, kasvotusten tapahtuva vuorovaikutus. Ryhmissä kuunneltiin muiden mielipiteitä, toimittiin yhdessä ja pidettiin hauskaa.

Seikkailukasvatuksella ja yhteistoiminnallisella oppimisella voidaan vaikuttaa ryhmän kiinteytymiseen. Luokan ryhmähengen kohoamisesta emme saaneet konkreettista tulosta, koska tämä tarvitsee pidemmän prosessin. Huomasimme kuitenkin, että oppilailla oli hauskaa eikä häiriökäyttäytymistä ilmennyt.

Oppilaat joutuivat suunnittelupäivänä ratkomaan paljon ongelmia. Ongelmat muodostuivat rastin suunnittelusta, kirjallisuuden ja välineiden valinnasta, rastien testaamisesta sekä viimeistelystä. Oppilaat eivät itse tiedostaneet ratkovansa erilaisia ongelmia, mutta liikunnanopettajan ja meidän tekemät havainnot tukivat toisiaan.

Oppiminen erilaisessa oppimisympäristössä vahvistaa sosiaalisia ja motorisia taitoja. Lisäksi luonto ympäristönä herkistää aisteja luovuuteen. Oppilaat saivat lisää vaihtelua normaaliin koulupäivään ja ulkona oppiminen koettiin mukavaksi. Huomasimme oppilaiden toimivan innokkaasti eri tehtävien parissa. Lisäksi oppilaat saivat liikuntaa, joka tukee motoristen taitojen kehittymistä. Tämä on tärkeää murrosiän kynnyksellä oleville nuorille. Kävely tuotti vaikeuksia, vaikka reitti oli helppokulkuinen ja pituudeltaan 7,2 kilometriä.

Oppilaslähtöinen toteutus onnistui, koska annoimme oppilaille tilaa suunnitella ja toteuttaa rastit. Tarvittaessa autoimme ja annoimme vinkkejä, mutta emme vastauksia. Oppilaat kokivat, että meillä oli tarpeeksi tietoa ja taitoa järjestää luontoliikuntapäivä. Mielestämme opinnäytetyön toteutusosio oli onnistunut ja saavutimme tavoitteemme. Rastien teemat ja raamit inspiroivat ryhmiä toimimaan yhdessä, joka näkyi ryhmien työskentelymotivaationa. Vaatimustasoltaan tehtävät olivat tarpeeksi haastavia, koska oppilaat eivät aikaisemmin olleet tehneet vastaavanlaista. Tavoitteet tukivat luokan sosiaalisten suhteiden vahvistamista.

6.4.1 Jannen itsearviointi

Olen tyytyväinen tehtyyn työhön ja koko projektiin. Kaikista rikkaimmat kokemukset tulivat hyvän yhteistyön kautta. Keskustelut parini kanssa olivat monipuolisia ja avartavia. Mietimme yhdessä, mitä seuraavaksi tapahtuisi. Toiminnan tarkoituksen pohtiminen oli syvällistä ja yhdessä huomioimme pienimmätkin seikat, jotka saattoivat vaikuttaa projektin onnistumiseen. Suurimman projektiosaamisen opin työskennellessäni uudella alalla. Projektin idea käynnistyi meidän omasta aloitteesta. Oli erittäin palkitsevaa ja opettavaista olla mukana koko prosessin läpi, projektin ideoinnista päättymiseen saakka.

Aikataulukko projektille onnistui hyvin. On hyvä järjestää erilaisia tapahtumia eri vuodenaikoina. Rospuuttoaika on hyvin vaativa ajankohta, koska sää on usein vaihteleva. Lapissa voi olla pakkasta ja lunta paljon tai sitten vettä voi tulla kaatamalla. Sää pitäisi nähdä mahdollisuutena eikä toiminnan estäjänä. Liikkuminen ulkona eri vuodenaikoina lisää oppilaille tietoa oikeanlaisesta pukeutumisesta ja itse luonnon kierrosta eri vuodenaikoina.

Ohjaamistaitoni paranivat kuluneen kolmen vuoden aikana. Suurin oppini oli pedagogisen lähestymisen mukaan ottaminen ohjaamiseen. Aikaisempi ohjaushistoriani on ollut asiakkaille suunnattua. Löysin ohjaamisfilosofiani huomattavasti laajemmin tämän projektin ja koulussa vietetyn ajan johdosta.

Toteutuspäivänä parannettavaa jäi varustetarkastuksen osalta. Varustetarkastuksessa huomasin kotona, että kaksi ämpäriä oli mennyt rikki ja kaksi pientä narua kadonnut. Lisäksi slacklinen pussin kantonaru oli lähtenyt rispaantumaan. Ryhmillä oli vastuu omista varusteista, mutta varustetarkastus unohdettiin tehdä. Otimme liikunnanopettajaan yhteyttä, että hän kävisi asian vielä läpi luokan kanssa. Meidän olisi pitänyt tarkistaa jokainen varuste, että ne olivat samassa kunnossa kuin annettaessa.

6.4.2 Paulan Itsearviointi

Sain paljon lisätietoa siitä, minkälaista projektityöskentely on ja miten projekti saa alkunsa. Mielestä projektityön merkitys tällä alalla on suuri. Oli hienoa saada kokemusta tällaisista töistä, jotka kuitenkin edesauttavat tulevaisuudessa töitä hakiessa. Kahden vuoden opiskelu kiteytyi kolmanteen vuoteen. Selkeästi opitut asiat ja kantapään kautta opitut virheet edesauttoivat opinnoissa ja veivät sitä eteenpäin. Opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä prosessi, mutta siitä on oppinut paljon.

Opinnäytetyön olisi voinut aloittaa heti syksyllä ja yrittää järjestää toteutuspäivää aikaisemmin. Silloin ei olisi tarvinnut miettiä sääolosuhteita. Toisaalta loppu syksystä tarvitsemme piristystä, koska kaamosaika alkaa ja pimeys vie mielen maahan. Lumi voi kuitenkin rajoittaa hieman toteutusta ja muuttaa järjestelyitä toisenlaisiksi. Esimerkiksi paikkaan siirtyminen ja vaatetus voivat aiheuttaa ongelmia. Osittain vaatetus aiheuttikin ongelmia. Osalla oppilaista tuli todella kylmä, joten ohjeistimme oppilaita pysymään liikkeessä. Olimme kyllä puhuneet etukäteen vaatteista ja niiden tärkeydestä. Onneksi kaikki kuitenkin selviytyivät ilman paleltumisia ja varmasti oppivat siitä, miten tärkeää on pukeutua oikein. Lunta oli onneksi tapahtumapäivänä vain niukasti, joten se ei aiheuttanut isompia ongelmia toteutuspäivänä.

Kehityin kaikkein eniten eteenpäin suuntautuvassa ajattelutavassa. Piti miettiä seuraavaa kertaa ja mitä silloin tapahtuisi. Esimerkiksi tutustumispäivää suunnitellessa ajatukset piti viedä jo suunnittelupäivään. Ohjaamistaitoni parani ja löysin oman tavan ja tyylin ohjata. Kaipaisin vielä spontaanisuutta ja heittäytymistä ohjaamiseen. Olen mielestäni aika rauhallinen persoona, joten siihen pitäisi löytää oma keino.

6.5 Tuotoksena video

Videon idea lähti siitä, että työstämme jäisi joku konkreettinen näyte. Video sopi hankkeen tavoitteisiin ja toimisi vuorovaikutusvälineenä muille kouluille. Halusimme, että työstämme jäisi jokin muu materiaali kuin raportti. Video on nykypäivää ja nuoret voisivat innostua tekemään vastaavanlaisen päivän toimimalla itse kuvaajina ja leikkaajina. Emme kuitenkaan halunneet oppilaita

mukaan tuotoksen tekoon, koska halusimme, että oppilaat osallistuisivat ja keskittyisivät seikkailukasvatukselliseen oppimiseen.

Kuvasimme suunnittelu- ja toteutus päivinä materiaalia tuotostamme varten. Video antoi todellisen kuvan siitä, mitä päivien aikana tapahtui. Sovimme alkupalaverissa projektikoordinaattori Kojon kanssa videon pituudesta, luonteesta ja kielestä.

Teimme käsikirjoituksen (Liite 6), joka helpotti meidän työtämme videon kaasaamisessa. Käsikirjoituksessa otimme huomioon toteutuksen eri vaiheet. Tämä loi todellisen kuvan siitä, miten päivät menivät. Videon tavoitteena oli herättää mielenkiinto siitä, miten järjestää seikkailukasvatuksellinen luontoliikuntapäivä. Video on myös työväline, jota koulut, opettajat ja oppilaat voivat hyödyntää suunnitellessa seikkailukasvatuksellisia luontoliikuntapäiviä.

Pilotoimme videon vielä ennen lopullista versiota. Palaverissa projektikoordinaattori Kojo oli erittäin tyytyväinen tuotokseemme. Päätimme lisäksi, että videosta tulisi suomen- ja englanninkielinen.

7 POHDINTA

Hankkeessa työskentely antoi hyvän kokemuksen siitä, minkälaista on työskennellä projektityön parissa. Projektityössä pitää ottaa monia asioita huomioon, ennen kuin aloittaa. Projektillamme oli selkeä tavoite, jonka saavutimme. Projektimme elinkaareen kuului suunnittelu, aikatauluttaminen, toteutuksen järjestäminen, raportointi, tuotoksen tekeminen ja projektin päättäminen.

Asetimme projektillämme selkeän aikataulun, josta oli helppo seurata kulkua ja asettaa tavoitteet kullekin ajankohdalle. Varasimme reilusti aikaa työllemme, ettei tulisi turhaa paniikkia ja tarvittaessa olisi varaa joustaa. Työllämme oli selkeästi oma elinkaari. Alussa työtahti oli huipussaan, sitten keskivaiheessa hieman laantui, kunnes tahti taas kiihtyi. Työssä oli monta vaikuttavaa tekijää, kuten toimeksiantaja ja kohderyhmä. Meiltä vaadittiin joustavuutta ja meidän piti olla muutoksille avoin.

Ryhmätyöskentelyn tärkeys on todella merkitsevää ja projektityö edellyttää aina ryhmätyöskentelyä. Projektiin liittyy aina omat riskinsä ja epävarmuudet, mutta ne ovat olennaisia ja kuuluvat työn luonteeseen. Riskiä voidaan vähentää hyvällä suunnittelulla. Mukanaolijoille projekti on aina jonkinlainen oppimisprosessi.

Yhteistyömme toimeksiantajaan, koulun rehtoriin ja liikunnanopettajaan toimivat hyvin koko projektin aikana. Saimme sovittua asiat molemmille tahoille yhteisymmärryksen, johon kaikki olivat tyytyväisiä. Lisäksi koko koulun henkilökunta, johon olimme yhteydessä, auttoivat meitä vastaamalla kysymyksiimme todella nopeasti. Kiitos kuului koulun henkilökunnalle siitä, että he auttoivat meitä ja olivat kiinnostuneita projektistamme, vaikka heillä oli paljon muitakin töitä.

Valmistelimme päivät toteutusosioon huolellisesti, jotta itseluottamuksemme olisi varmimmillaan. On helpompi varautua muutoksiin, jos jotain sattuisi tapahtumaan. Parityöskentely toimi meillä erittäin hyvin koko toteutusosion aikana. Tuimme toisiamme ja mietimme yhdessä kaikki pikkuseikat läpi. Pystyimme täydentämään toista tarvittaessa ja arvioimaan toimintaamme sekä antamaan palautetta. Teimme jokaiselle päivälle tuntisuunnitelman, joka

oli aikojen puolesta joustava. Osallistuimme ryhmien tukemiseen, neuvomiseen ja aktivoimme oppilaita kyselemällä. Mietimme filosofian, jonka mukaan lähestyimme opetusta. Jaoimme ja otimme vastuuta tasapuolisesti kunnioittaen toistemme osaamista.

Toteutusosiomme piti sisällään seikkailukasvatuksellisen ohjelman elämänkaaren, jossa pääsimme olemaan osallisena ohjaajan roolissa. Tämä antoi meille hyvän pohjan, josta lähteä kehittämään filosofiaamme seikkailuohjaamiseen.

On tärkeää tietää seikkailukasvatuksen menetelmien tavoitteellisuus, jotta toiminnasta ei tule itsetarkoitus, vaan toiminnalla on aina kasvatuksellinen ja tunteisiin vaikuttava päämäärä. Asettamamme teemat ja raamit toiminnalle ohjasivat oppilaita tavoitteita kohti. Tärkeimmäksi asiaksi nousi oppilaiden ryhmätyöskentely, onnistumisen tunteet ja sen tuottamat ilot. Useimmat oppilaat halusivat, että vastaavanlaisia luontoliikuntapäiviä järjestettäisiin uudelleen, koska luontoliikuntapäivä toi vaihtelevuutta normaaliin koulupäivään. Oppilaat suunnittelivat itse omat rastinsa ja toteuttivat muiden tekemät rastit. Oppilaiden piti toimia yhdessä, jotta meidän asettamat raamit ja tavoitteet toteutuivat rasteilla.

Oppilaiden itse suunnittelemat rastit takasivat sen, että rastit olisivat sellaisia, joita he halusivat suorittaa ja tehdä. Tällä oli ihan eri merkitys kuin sillä, että olisimme rakentaneet rastit valmiiksi. Oppilaat olivat mukana koko prosessin alusta loppuun. He saivat varmasti paljon itseluottamusta. Ensi kerralla, jos järjestettäisiin vastaava prosessi, olisi työskentely huomattavasti helpompaa ja varmempaa.

Seikkailukasvatuksellinen lähestyminen sisältää menetelmiä vaihtoehtoiseen opetukseen, jossa voidaan vastata huoliin, jotka liittyvät nuorten terveyteen ja hyvinvointiin. Seikkailukasvatuksella pyritään viemään opittuja asioita arkielämään. Siirtovaikutus arkielämään ei synny heti toiminnan jälkeen, vaan sitä pitää prosessoida. Reflektion avulla käynnistetään tämä prosessointi.

Reflektoimme käytyjä asioita ja tuntemuksia läpi aina päivän päätteeksi toivotun siirtovaikutuksen aikaansaamiseksi. Omia havaintojamme peilasimme alan kirjallisuuteen, jotta saimme työllemme tutkimuksellisen otteen.

Seikkailukasvatus ja yhteistoiminnallinen oppiminen kulkevat keskenään rinnakkain. Seikkailukasvatuksen ja yhteistoiminnallisen oppimisen erot ovat hyvin pienet ja niissä tavoitteet voivat olla samanlaisia, riippuen toiminnan tavoitteista. Seikkailukasvatuksellinen ohjelma pitää sisällään alkuhämmennyksen, josta seuraa ongelmien ratkominen ja toiminta. Opittuja asioita reflektoidaan toiminnan jälkeen toivotun siirtovaikutuksen aikaansaamiseksi. Yhteistoiminnallisessa oppimisessa korostuu ryhmän jäsenten positiivinen keskinäisriippuvuus. Jäsenet tarvitsevat toisiaan saavuttaakseen tavoitteensa. Jäsenten on kuitenkin yksilötasolla sitouduttava toimintaan.

Teimme tuotoksen, jossa nähdään seikkailukasvatuksellisen luontoliikuntapäivän järjestäminen käyttäen yhteistoiminnallista oppimista. Tuotosta suunnitellessa mietimme, että minkälainen tuote sopi parhaiten kohtaamaan projektimme tilaajan tarpeet. Päädyimme videoon, koska se sopi parhaiten omiin ja projektin tilaajan ajatuksiin. Tuotokseen saimme otettua tarpeeksi materiaalia suunnittelu- ja toteutuspäivistä. Videoon teimme käsikirjoituksen, joka helpotti koonti- ja leikkausvaihetta. Lisäksi sovimme tapaamisen projektin koordinaattorin kanssa, jossa kävimme läpi vielä heidän ajatuksensa videon luonteesta. Projektimme tilaaja oli erittäin tyytyväinen tuotokseemme.

Työmme loi mallin, jota opettajat tai ohjaajat voivat hyödyntää vaihtoehtoisena oppimismenetelmänä. Tulevaisuudessa hanke voi hyödyntää tuotostamme pilottikoulujen kesken ideoiden ja kokemusten vaihdossa. Pilottikoulut voisivat järjestää luontoliikuntapäiviä toisillensa, joista tuotettu materiaali menisi ArctiChildrenInNet verkkoympäristöön. Myös saman koulun sisällä toimivat luokat voisivat järjestää luontoliikuntapäiviä muille luokille.

Seikkailukasvatuksen menetelmiä voisi hyödyntää kouluissa enemmän. Yhteistoiminnallinen oppiminen kehittää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja ja ehkäisee syrjäytymistä, joten se lisäisi mielenkiintoa koulua kohtaan. Halusim-

me projektin antavan ideoita nuorten sosiaalisen, henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Seikkailukasvatuksen menetelmiä voidaan hyödyntää eri oppiaineissa. Opetusta ei tarvitse aina toteuttaa luokkahuoneessa. Ulkona oppiminen tarjoaa virikkeellisen ympäristön, jossa kokemukset voidaan siirtää arkeen. Kiinnostavaa olisi jatkossa tutkia, kuinka seikkailukasvatuksen menetelmät kohtaavat auditiivisen, kinesteettisen ja visuaalisen oppijan erityistarpeet.

LÄHTEET

- Anttila, P. 2005. Ilmaisuu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina. Akatiimi Oy
- Aho, L. – Havu-Nuutinen, S. Järvinen, H. 2003. Opetus, opiskelu ja oppiminen ympäristö ja luonnontiedossa. Porvoo: WS BookwellOy
- Carlsson, U. 2010. Young People in the Digital Media Culture. Global and Nordic Perspectives. An Introduction. Teoksessa: Carlsson, U. (toim.) Young People in the Digital Media Culture. Göteborg: Nordicom, University of Gothenburg, The International Clearinghouse on Children, Youth and Media.
- Einamo-Urpalainen, P – Rapeli, J. 2014. Ryhmätyö opettamisen apuvälineenä. Ammatillisen opettajakoulutuksen kehittämishanke. Ammatillinen opettajakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulu. 2014
- Haythorntwaite, C. – Wellman, B. 2002. The Internet in Everyday Life: An Introduction. Teoksessa Wellman, B. & Haythorntwaite, C (eds.) The internet in Everyday Life. London: Blackwell.
- Honkonen, T. – Salovaara, R. 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Porvoo: Bookwell Oy.
- Ihanainen, P. – Kalli, P. – Kiviniemi, K. 2011. Sosiaalinen media ja verkostoituminen. Opetus- Kasvatus- ja Koulutusalojen Säätiö. Saarijärven Offset Oy.
- Isaksen, R. Opettaja. Talvik Koulu, Norja, Alta. Seikkailukasvatuksen haastattelu 20.11.2013
- Karppinen, S. 2005. Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa. Etnografinen toimintatutkimus seikkailu- ja elämyspedagogiikasta. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Kasvatustieteiden ja opettajakoulutuksen yksikkö.
- Karppinen, S.– Latomaa, T. 2007. Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi. Lapin yliopistokustannus.
- Karppinen, S. – Latomaa, T. 2010. Seikkaillen elämyksiä 2. Elämyksen käsittehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi. Lapin yliopistokustannus
- Kauhanen, J. – Juurakko, A. – Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Vantaa. WSOY.
- Kautto, V. Oppiminen ja informaatiotaidot. Nettiartikkeli. Osoitteessa: <http://ojs.tsv.fi/index.php/inf/article/view/682/562>. 05.04.2014
- Kivelä, V. – Lempinen, J. 2009. Arki hallintaan, nuorten ryhmätyön ohjaaminen. Turenki: Kirjapaino Jaarli Oy.

- Kokljuschkin, M. 1999. Seikkailuun! Varhaiskasvatuksen seikkailukirja. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Koli, H. 2008. Verkko-ohjauksen käsikirja. Helsinki. Oy Finn Lectura Ab.
- Korpinen, E. 2010. Eläköön kyläkoulu! Juva: Bookwell Oy.
- Koskenniemi, M. 1982. Yhdessä ja yhteistoimin. Koulu ja sosiaalisuuteen kasvaminen. Keuruu: Otava.
- Lapin yliopisto. 2014. ArctiChildren InNet. Osoitteessa: <http://www.ulapland.fi/Suomeksi/Yksikot/Kasvatustieteiden-tiedekunta/Opetus--ja-tutkimusyksikot/Mediapedagogiikkakeskus/Tutkimus/Paattyneet-projektit/ArtiChildren-inNet-%282010-2013%29>. 21.2.2014
- Matikainen, J. 2008. Verkko kasvattajana, mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella verkosta. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus, Yliopistopaino.
- Matikainen, J. 2001. Vuorovaikutus verkossa. Helsingin yliopiston Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia. Helsinki: Palmenia-kustannus, Yliopistopaino.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Hyvä medialukutaito. Suuntaviivat 2013-2016. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2013:11. Osoitteessa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2013/liitt eet/OKM11.pdf>. 07.04.2014
- Outward Bound. Outward Bound Finland Ry. Osoitteessa: <http://www.outwardbound.fi/etusivu>. 12.02.2014
- Outward Bound. Outward Bound Finland Ry. Osoitteessa: <http://www.outwardbound.fi/outward-bound/outward-bound-finland-ry>. 12.02.2014
- Prensky, M. Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon. MCB University Press. Vol 9. No. 5. 2001. October. s1-6. Osoitteessa: <http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>
- Raina, L. – Haapaniemi, R. 2007. Yhteisöllinen Pedagogia, ”Ettei tarvitse tehdä yksin”. Tallinna: AS Pakett kirjapaino.
- Repo-Kaarento, S. 2010. Innostu ryhmästä. Miten ohjata oppivaa yhteisöä. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Rinkinen, J. Lehtori. Lapin Ammattikorkeakoulu. Seikkailukasvatuksen haastattelu 20.2.2014
- Sahlberg, P. – Sharan, S. (toim.) 2002. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy.

- Saloviita, T. 2006. Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistuva kasvatus. Jyväskylä. PS-kustannus. Juva: WS BookwellOy.
- Stremba, B. – Bisson, C, A. 2009. Teaching adventure education theory. Best practices. USA: Human Kinetics.
- Telemäki, M. 1998. Johdatus seikkailukasvatuksen teoriaan. Kajaani: Kajaanin opettajankoulutuslaitos.
- Telemäki, M. – Bowles, S. 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö, osa 1. Kajaanin opettajankoulutusyksikkö.
- Thomas, A. 2007. Youth Online: Identity and Literacy in the Digital Age. New York: Peter Lang.
- Uusitalo, N. – Vehmas, S. – Kupiainen, R. 2011. Naamatusten verkossa: Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, Osa 2. Tampere: JuvenesPrint Oy.
- Valtavaara, M. Asvalttipihat ja kelvottomat pyörätiet lannistavat liikkujan. Helsingin Sanomat. N:o 95 (41372). 2014. s A16
- Vilka, H. – Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Watts, A. 2013. Outdoor Learning through the Seasons. An essential guide for the early years. Iso Britannia: MPG Printgroup.

LIITTEET

Palautekysely	Liite 1
Kysely terveydenhoitajalle	Liite 2
Tutustumispäivän tuntisuunnitelma	Liite 3
Suunnittelupäivän tuntisuunnitelma	Liite 4
Toteutuspäivän tuntisuunnitelma	Liite 5
Videon käsikirjoitus	Liite 6

Palautekysely Oppilaille

Vastaa seuraaviin kysymyksiin ympyröimällä vastausehto Kyllä/Ei, jonka jälkeen **perustelet** vastauksesi.

Onnistuiko oman ryhmäsi työskentely?

Kyllä 20 /Ei 1

- Kaikki auttoi toisia
- Kaikki teki jotain ja oli mukana tekemisessä
- Koska se meni ihan hyvin
- Siksi koska meidän porukan ihmiset tulivat hyvin toimeen keskenään
- Koska rata saatiin valmiiksi nopeasti
- Esim saatiin hyvin tulet tuliryhmästä ja osattiin toimia tiiminä
- Ryhmä auttoi toisia ja keskusteltiin kaikesta
- Koska oli ryhmätyötä
- Koska ryhmässä oli mukavia ihmisiä
- Koska kaikki kuunteli toisten mielipiteitä
- Pääsimme kaikki rastit läpi
- Minusta teimme asiat hyvin yhdessä
- Emme aina noudattaneet rastin ohjeita
- Koska me kuuntelimme ja toteutimme yhdessä
- Ryhmän työskentely onnistui hyvin
- Ryhmämme työskentely sujui hyvin, koska kaikki osallistuivat ja auttoivat toisiaan
- Kyllä se onnistui, harvoin tuli jotain
- Onnistui kun kaikki teki yhteistyötä
- Koska se onnistui
- Siksi koska kaikilla oli hommaa
- Meillä oli hauskaa koko ajan

Osallistuivatko kaikki ryhmätyöskentelyyn?

Kyllä 19 /Ei 1 (Kyllä ja Ei 1)

- Kaikki toimi ryhmän eteen
- Koska kukaan ei tehnyt mitä ei olisi pitänyt
- Oikein hyvin ja varmaan sen takia että olivat hyvät ryhmät
- Kaikki teki mukana
- Jotkut eivät kyllä olleet kovin innokkaita mutta onnistuimme hyvin rasteissa
- Oltiin mukana kaikki ja mietittiin yhdessä
- Kaikki teki jotain
- Osallistui
- Jotkut ovat kai liian ujoja, eivätkä kaikki osallistuneet
- Autoimme toisiamme
- Kaikki ainakin yrittivät
- Kaikille löytyi oma tehtävä rastia tehdessä ja niitä suorittaessa
- Koska meillä oli mukavaa ja toteutimme yhdessä
- Joissakin rasteissa kaikki osallistui, joissakin ei

- Kaikki osallistui jollakin tapaa
- Joo
- Koska kaikki osallistuivat
- Eivät lähteneet mihinkään
- Me kaikki teimme jotakin

Onnistuiko luontoliikuntapäivä?

Kyllä 20/Ei 1

- Oli mukavaa ja hauskaa
- Koska oli ihan mukavaa
- Paitsi oli vähän kylmä mutta se oli vaan omaa syytä
- Koska se oli hauska
- Päivä oli ihan mahtava, koska saatiin toimia ryhmänä, mutta ainoa huono juttu oli se kun oli ihan hirveän kylmä
- Rastit oli hyviä, ei ollut kummempia ongelmia
- Koska oli kivaa
- Onnistui, mutta takaisin tuleminen oli vähän vaivalloista
- Koska kaikki rastit oli ihan hyviä ja muutenkin ihan kivaa
- Oli mukavaa ja erilaista
- Tämä oli kivaa
- Kaikki onnistui ihan hyvin, eikä valittamista ole
- Kaikilla oli mukavaa ja työskentely onnistui
- Luontoliikuntapäivä onnistui hyvin
- Onnistui, kerrettiin tekemään kaikki rastit ja hauskaa oli, vaikka varpaat vähän jääty
- Yritin toimia sääntöjen mukaan
- Koska se onnistui
- Koska oli huono sää
- Onnistui, koska saimme kaiken nopeassa ajassa valmiiksi

Haluaisitko, että koulussasi järjestettäisiin luontoliikuntapäiviä useammin? Kyllä 17 / Ei 3 (Kyllä ja Ei 1)

- Luonnossa on mukava liikkua
- Koska se on ihan mukavaa
- Koska se olisi muuten vaan kiva liikkua ja tehdä kaikkea yhdessä
- Vaikka joka toinen viikko yksi päivä
- Olisi kiva jos koko koulu osallistuisi, ja olisi aina jotain erilaista
- Ei tarvisi olla tunneilla ja mukavaa kaverin kanssa tekemistä
- Koska oli mukava päivä
- Ne olisi ihan mukavia
- Koska silloin saisi ulkoilla, mutta se voisi olla vaikka kerran kuussa
- Oli hauskaa tehdä jotain muuta kuin istua luokassa
- Tämä oli kiva että ei ollut normaali koulupäivä
- On paljon mukavampaa olla ulkona kuin istua koulunpenkillä
- Tämä oli mukavaa ja saa liikuntaa elämään
- Kyllä, mutta lämpimillä keleillä
- Olisi mukava jos vaikka kerran kuussa järjestettäisi tällöinen päivä. Ilma köyden kanssa kävelyä
- En tiedä, kyllä ja ei
- Niihin kyllästyisi
- Ei tarttis olla tunnilla
- Ei olisi hauskaa jos koko ajan olisi luontoliikuntapäiviä

Opitko uusia asioita päivän aikana?

Kyllä 6 /Ei 14 (Kyllä ja Ei 1)

- Ryhmässä toimiminen
- Osasin jo kaiken
- Koska en oppinut
- Jotain esim ryhmätyöskentelyä paremmin muittenkin ihmisten kanssa kun vaan sen parhaan kaverin
- Tiesin melkein kaikki asiat
- Opin paremmin toimia ryhmässä ja opin myös sen että kaikki ei ole helppoa
- Ei ollut mitään suurempia, mitä en tietäisi
- En muista ainakaa
- En oppinut
- Kaikki oli melko tuttuja
- Olimme käyneet kaikki asiat aiemmin, tai tiesin ne muuten vaan
- Opin vaikka mitä uusia asioita
- En oikeastaan
- Pukeutuminen kannattaa ja tulen tekemiseen tarvitsee muutakin kuin oksia
- En oppinut uusia asioita
- En oppinut, kun kaikki tänään tarvittavat asiat osas jo
- Ei
- Koska en oppinut
- Osasin kaikki asiat mitä oli
- Kyllä, köydenkävelyn ja vedenkannon

Olivatko ohjaajilla vaadittavat tiedot ja taidot järjestää päivä?

Kyllä 20 /Ei (Kyllä ja Ei 1)

- Ohjaajat osasivat hommansa
- Kaikki tarvittavat välineet olivat mukana ja oltiin aikataulussa
- Tiesi mitä tehdä
- Olivat, koska he saivat päivän toimimaan, mutta olisi ollut parempi jos he olisivat selventäneet ohjeet paremmin
- Tiesi asiat hyvin, ja taidot oli kohillaan yms
- Koska mentiin koko ajan eteenpäin
- Oli
- Näytti että he osaavat asiansa
- Mikään ei jäänyt epäselväksi
- Minusta ohjaajat olivat tosi mukavia
- Osasivat antaa hyviä ohjeita
- Ymmärsin ohjeet
- Kyllä oli
- Ohjaajat oli täysin päteviä ja mukavia
- En tiedä, kyllä kait
- En tiedä, oli kai
- Oli, koska pitivätkin tämän päivä
- Ohjaajat olivat parhaita

Vapaa sana! Saat kommentoida tähän, mitä tahansa liittyen luontoliikuntapäivään.

- Oli kivaa
- Paikan päälle oli vaan ehkä vähän pitkä matka mutta muuten kaikki onnistuivat hyvin, ja oli mukava kantaa GoPro:ta

- Luontoliikuntapäivä oli mukava, vaikka joka toinen viikko yksi päivä, se olisi hyvä
 - Oli kylmä, mutta muuten ihan sika hyvä päivä
 - Oli kivaa olla ulkona ja tehdä jotain erätaitoja, esim nuotion tekeminen
 - ☺
 - Kiitos paljon ohjaajille
 - Oli tosi mukavaa (jos köyden kanssa kävely otetaan pois). Tämmöisiä lisää
- Oli kiva päivä

Terveystietokysely
Sallatunturin koulu

20.09.2013

1) Mitkä ovat koulunne 7.luokan terveyden edistämiskeinot?

Opetustyössä opettajat tuovat elämään liittyvää tietoutta ja ohjantaa omien oppiaineiden puitteissa. Yhteiset tapahtumat ja retket. Terveystarkastuksissa henkilöstä itsestään nousevien kysymysten / aiheiden pohdinta. Kirjallinen valistusmateriaali kaikille ja lisäksi tarvittaessa. Tietokoneen hyötykäyttö tarkastuksen aikana esim. liikuntaohjeet , venyttelyohjeet.

2) Millä tavalla edistämiskeinot näkyvät opetuksessa?

Noudatetaan koulun opetussuunnitelmaa. Pyritään yksilöllistämään opetusta esim. mikäli oppilaan terveydellinen tilanne sitä vaatii. Noudatetaan lasten ja nuorten hyvinvointi suunnitelmaa.

3) Mitä terveyteen liittyviä huolia koulunne 7. Luokkalaisilla on?

Somaattisia vaivoja kouluun tuloon liittyen. Pitkäaikaissairautta ja sen tuomia ongelmia. Tuki- ja liikuntaelinten kipuja.

4) Millä tavoin näette luontoliikuntapäivän tukevan terveystuonetta 7. Luokkalaisilla?

Varmaan moni oppii havainnoimaan sellaista, mitä luonnosta löytyy. Kuitenkin teknologiamailmassa elämme. Rentoutusta toivottavasti ja liikunnan iloa.

Kiitos, vastauksestanne!

Pyydämme palauttamaan vastaukset sähköpostilla.

Ystävällisin terveisin,

Paula Yrjälä (paula.yrjala@edu.ramk.fi)

Janne Koppinen (janne.koppinen@edu.ramk.fi)

TUTUSTUMISPÄIVÄN TUNTISUUNNITELMA

Liite 3

Suunnittelupäivä Salla tunturinkoululla
25.09.2013

Yläkoulun 7. luokka

- 1) Tutustuminen ryhmään:
 - Ryhmän tapaaminen
 - Siirtyminen koulun kentälle, jako 3 hengen ryhmiin (Leikki tapahtui laavun vieressä olevalla hiekkakentällä)
 - Sokko / mykkä/ huuto-ohjaus

- 2) Matka laavulle (Laavulle oli n. 200m matkaa)

- 3) Laavulla (Makkaran) Vaahtokarkin paistoa ohessa)
 - Tulen teko
 - Tutustuminen (nimi paperiin, harrastukset, suhtautuminen / aktiviteetit luonnossa)

 - Jaetaan oppilaat 4 eri ryhmään (vedetään hatusta), Ryhmälle oma nimi

 - Kerromme tulevasta luontoliikuntapäivästä / projektista yleensä

 - Ryhmän tehtävänä on suunnitella teeman mukainen rasti
 - Tuli
 - Vesi
 - Maa
 - Ilma

- 4) Loppuvisa(Ei toteutettu sää oli liian kylmä istumiseen. Sen sijaan tutustumisen jälkeen leikimme kentällä ”Tee perässä” leikkiä)

- 5) Informaatio Seuraavasta kerrasta

SUUNNITTELUPÄIVÄN TUNTISUUNNITELMA

Liite 4

”LIIKUNNANOPETUKSEN” TUNTISUUNNITELMA

Tunnin pitäjä: Janne Koppinen ja Paula Yrjälä

OHJATTAVA RYHMÄ:
Sallatunturin 7.lk

PVM: 30.10 AIKA: 8.45-14.00
Tunnin aihe, yleistavoitteet: Luontoliikuntapäivä rastien suunnittelua, Oppilaslähteisesti suunnitella luontoliikuntapäivän rastit, kehittää yhteistoiminnallista oppimista luokassa.

TAVOITTEET	OPETUSSISÄLTÖ JA HARJOITTEET	OPETUSMUOTO JA ORGANISOINTI	ARVIOINTI JA PALAUTE	AIKA
1. Johdattaa tulevaan sekä kerrata edellistä	Päivän alustaminen: Päivän kulku Kertaus edellisestä: Projekti	Kerromme ja oppilaat kuuntelevat.	Ymmärretäänkö mitä, missä ja milloin tapahtuu?	15 min
1. Ryhmätyön käynnistäminen ja tutustumista sekä jäen rikkominen ryhmässä.	Ryhmäyttäminen: Oppilaat jaetaan omiin ryhmiin Ja pidetään tietokilpailu	Kysymme oppilailta 5 kysymystä ja vastaukset kirjoitetaan paperille, lopuksi paperi vaihdetaan toisen ryhmän kanssa ja tarkistetaan yhdessä.	Onko helppoa toimia ryhmässä? Miten ryhmätyöskentely onnistuu?	5-10 min
1. Antaa ideoita ja näyttää esimerkkejä rasteista	Vinkkejä ja linkkejä tulevaan työhön: Näytämme videon oppilaille, minkälainen rasti voisi olla. Annamme raamit, mitä rastilla tulisi ottaa huomioon.	Oppilaat ovat omissa ryhmissään ja kuuntelevat.	Tuleeko ideoita? Herääkö mielenkiinto?	10 min
1. Synnyttää ideoita ja toimia ryhmässä.	Materiaalin katsaus ja ideoiden käynnistys: oppilaat katsovat sopivaa materiaalia omaan rastiinsa, jossa mukana on sovittu elementti.	Oppilaat ryhmissä katsovat erilaisia materiaaleja sekä keskustelevat, mitä haluavat omaan rastiinsa. Ohjaajat seuraavat etenemistä ja auttavat/kyseenalaistavat tehtävää.	Pysytäänkö aiheessa? Osallistuuko koko ryhmä?	20 min

2. Suunnitella toimiva rasti kaikille	Rastien suunnittelu: Ryhmät suunnittelevat oman rastinsa annetuista materiaaleista tai he voivat keksiä/muokata omanlaisensa, näistä materiaaleista.	Oppilaat yhdessä omassa ryhmässä suunnittelevat ja toteuttavat rastia, ohjaajat avustavat ja kyselevät tarpeen tullen ja mahdollisesti antavat vinkkejä.	Eteneekö suunnittelu? Ratkaistaanko ongelmat yhdessä? Onko suunnittelu yhtenäistä?	20 min
2. Miettiä rastin kokonaisuutta ja toimivuutta	Rastien kokoaminen yhteen: Elementtiin sopiva, säännöt, turvallisuus, johdonmukaisuus, kaikille sopiva → jokainen ryhmässä kirjaa ylös rastinsa suunnitelman ja toteutuksen.	Oppilaat omissa ryhmässä kirjaavat ylös edelliset asiat ja pitävät rastin ajankohtaisena. Ohjaajat pitävät huolta, että ryhmätyö etenee ja on aikataulussa.	Saadaanko aikaan konkreettista rastia oppilaskeskeisesti? Kuinka paljon ryhmä tarvitsee apua? Mikä on sopiva määrä antaa apua, missä raja?	25 min
3. Kokeilla rastin toimivuus ja turvallisuus	Rastien kokeilu konkreettisesti: Oppilaat kokeilevat rastinsa toimivuuden ja turvallisuuden.	Oppilaat ja ohjaajat menevät yhdessä ulos kokeilemaan rasteja eri paikkoihin. Ohjaajat ovat päättäneet keskenään, mitä ryhmiä valvojat ja auttavat tarvittaessa.	Onko rastit toimivia? Onko turvallisuus huomioita tarpeeksi? Soveltuuko rasti kaikille?	30 min
3. Saada rasti toteutuskuntoon ja toimivaksi kokonaisuudeksi	Rastien hiominen: Tarpeen tullen annetaan varaa korjata rastia toimivammaksi.	^Sikä oppilaat korjaavat sen oman ryhmänsä paperilliseen suunnitelmaansa.	Onko rasti onnistunut? Voiko sitä käyttää? Asettaako se tarvittavat vaatimukset?	15 min

TOTEUTUSPÄIVÄN TUNTISUUNNITELMA

Liite 5

”LIIKUNNANOPETUKSEN” TUNTISUUNNITELMA

Tunnin pitäjä: Janne Koppinen, Paula Yrjälä

PVM: 2.11.13 KLO: 08.45 – 14.00

Tunnin aihe:

Luontoliikuntapäivä Sallatunturinkoulu

OHJATTAVA RYHMÄ:

7. luokka

Yleistavoitteet:

Rastien rakentaminen ja toteuttaminen yhteistoiminnallisesti. Luokan ryhmähengen kohottaminen. Ongelmanratkominen ryhmässä. Tutustuminen erilaiseen oppimisympäristöön. Päivästä nauttiminen

TAVOITTEET	OPETUSSISÄLTÖ JA HARJOITTEET	OPETUSMUOTO JA ORGANISOINTI	ARVIOINTI JA PALAUTE	AIKA
Edellisen kertaus, päivän aikataulun kertomien	Luokahuoneessa kerrotaan päivän tapahtumista	Opettaja kertoo	Tietävätkö kaikki päivän ohjelman?	10-15 min
Karttataitojen kertausta	Matka Sirkansillan laavulle 1 ryhmä johtaa kerralla, joiden tavoite on pysyä kartalla. Ohjaaja kysyy ryhmältä paikannusta	1 Ryhmä johtaa kerralla. Ohjaaja ensimmäisenä ja viimeisenä.	Paikantaako ryhmä itsensä kartalta? Miten osataan katsoa kohta kartasta?	Max 1 h

Rastien rakentaminen yhteistoiminnallisesti	Ryhmä etsii omalle rastille paikan ja valmisteleen	Sirkansillan laavun ympäristö. Ryhmätyöskentely.	Toimitaanko ryhmässä? Saadaanko rastit valmiiksi?	Max 45 min
Lounastauko				Max 30min
Ryhmässä rastien tehtävien suorittaminen, ongelmanratkominen, Erilaisesta oppimisympäristöstä nauttiminen	Ryhmät jakaantuvat suoriitamaan toisten ryhmien tekemiä rasteja	Ryhmät kiertävät rasteja. Rastilla aikaa suoritukseen 10 min ja siirtyminen toiselle rastille 5 min, aikamerkinä puhallus pilliin	Saadaanko rastien ongelmat ratkottua, toimiiko ryhmä yhdessä ? onko hauskaa?	1 h
Päivän tunnelmointi	Paluu koululle, Ryhmät ja yksilöt miettivät päivän tapahtumia ja tunnelmia, jotta osaavat antaa palautetta päivästä	Ohjaaja johtaa ja toinen ohjaaja on perällä.	Antaako ryhmä palautetta myöhemmin annettavaan palautelappuun?	Max 1 h
Palautteen saanti päivästä. Päivän purku, jatkosta tiedottaminen	Luokahuoneessa ohjaajat antavat palautelaput jotka oppilaat täyttävät.	Luokahuoneessa. Ohjaaja – johtoista	Onnistuiko palautteiden anto? Saadaanko toivottavaa palautetta. Onnistuiko projekti?	loppuaika

VIDEON KÄSIKIRJOITUS**SEIKKAILUKASVATUKSELLINEN LUONTOLIIKUNTAPÄIVÄ****JANNE KOPPINEN & PAULA YRJÄLÄ**KOHTAUS 1

ESITTELY

Tuottaja/Toimeksiantaja: ArctiChildren InNet

Työn nimi

- "Tyhjä" tausta, jossa teksti

KOHTAUS 2

TAVOITE 1

Työn tavoite:

- Ryhmätyöskentelyn parantaminen
 - Ongelman ratkaisu ryhmissä
 - Oppiminen erilaisessa oppimisympäristössä
 - Suunnitella ja toteuttaa rastit oppilaslähtöisesti
- Käyttämällä yhteistoiminnallista ja seikkailukasvatus-oppimismenetelmää.

Tekstinä taustalla, jossa omaa materiaalia ja videokuvaa

KOHTAUS 3

SEIKKAILUKASVATUKSELLISET TAVOITTEET

"Innostaa nuoria sekä kehittää heidän kiinnostusta muita ihmisiä, ympäristöä ja yhteisöä kohtaan."

"Haastavat tehtävät sekä aktiviteetit edesauttavat nuorten ihmisten persoonallista, sosiaalista ja kasvatuksellista kehitystä."

- Tausta, jossa tekstit

KOHTAUS 4

TUTUSTUMISPÄIVÄ

- Leikki
- Perehdyttäminen
- Ryhmäjako
- Leikki
- Päivän purku

-Still kuvia taustalla, puhuminen päälle. Ota Oparin Raportista pätkä mitä lukea siihen!

KOHTAUS 5

SUUNNITTELUPÄIVÄ

- Perehdytys ja aiheen kertaus
- Tietovisa ja ryhmätyön käynnistys
- Rastien alustus, säännöt, raamit, välineiden esittely → Ideointi
- Rastien suunnittelu
- Kokeilu
- Päivän purku

Videokuvaa omasta materiaalista

KOHTAUS 6

TOTEUTUSPÄIVÄ

- Päivän kulku
- Kohti laavua
- Rastien teko
- (Evästely)
- Rastien suorittaminen
- Patsaat
- Koululle
- Päivän purku

Videokuvaa omasta materiaalista

KOHTAUS 7

PÄIVÄN PURKU

- Reflektointi, tuntemukset, kokemukset, palautelaput

Taustalla kuva omasta materiaalista ja puhumalla kerrotaan mitä reflektio tarkoittaa ja miksi tärkeää. Ota Oparista pätkä tähän!

KOHTAUS 8

LOPPU

- Kiitokset
- Tekijät